

CEZAÎ KONULARDA ULUSLARARASI ADLÎ İŞBİRLİĞİ KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, cezaî konularda uluslararası adlî işbirliğinin usul ve esaslarını düzenlemektir.

(2) Bu Kanun, yabancı devletlerle cezaî konularda yapılacak adlî işbirliğini kapsar.

(3) Türkiye'nin taraf olduğu adlî işbirliğine ilişkin milletlerarası andlaşmalar ile diğer kanun hükümleri saklıdır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Adlî merci: Mahkeme, hâkimlik ve savcılıklar ile kanunla istisnaî olarak ceza soruşturması yapma yetkisi verilen diğer makamları, devletlerin milletlerarası andlaşmalara yaptıkları beyanlarda belirttikleri mercileri,

b) Merkezî Makam: Adalet Bakanlığını,

c) Uluslararası adlî işbirliği: Cezaî konularda bir devletin adlî mercilerinin diğer bir devletin adlî mercileri adına yerine getirdiği işlemleri, ifade eder.

Merkezî Makamın görev ve yetkileri

MADDE 3- (1) Merkezî Makamın görev ve yetkileri şunlardır.

a) Taraf olunan milletlerarası andlaşmalar veya mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde, yabancı devletlerin adlî işbirliği taleplerinin kabulü ile Türk adlî mercilerinin yapacağı işbirliği taleplerinin uygunluğu konusunda karar vermek.

b) Uygulanacak adlî işbirliğinin türü ve izlenecek yöntem konusunda karar vermek.

c) Adlî işbirliği kapsamında devletlerce talep edilen bilgi ve belgelerin kullanılmasına muvafakat vermek, bunların kullanılmasını sınırlandırmak, teminat veya şarta bağlamak.

(2) Yabancı devlet ile Türkiye arasında hukukî ve fiilî mütekabiliyet bulunmaması halinde, adlî işbirliği talebinin yerine getirilmesi, talep eden devletin Türkiye'nin aynı konuya ilişkin adlî işbirliği taleplerini karşılamayı garanti etmesi şartına bağlanabilir.

(3) Yabancı bir devletin adlî işbirliği talebinin yerine getirilmesi, Merkezî Makam tarafından şarta veya teminata bağlanabilir.

(4) Merkezî Makam, yargı yetkisine giren hususlar hariç olmak üzere, devletlerce ileri sürülen şartları kabul edebilir veya istenen teminatı verebilir. Merkezî Makamca kabul edilen şartlar veya verilen teminatlar adlî mercileri bağlayıcı niteliktedir.

(5) Adlî işbirliği taleplerinin yerine getirilmesi nedeniyle tazminat ödenmesi durumunda, Merkezî Makam ödenen tazminatı ilgili devletten talep edebilir.

(6) Adlî işbirliği talebine esas teşkil eden suçun ağırlığı ile talebin yerine getirilmesi için sarf edilecek emek, mesai ve masraf arasında açık orantısızlık bulunması veya bir devletin mutad olarak yerine getirmekten imtina ettiği işlemlere ilişkin olması hâlinde, Merkezî Makam talebi geri çevirebilir.

Adlî işbirliği taleplerinin reddi

MADDE 4- (1) Yabancı devletlerin adlî işbirliği talepleri;

a) Türkiye'nin egemenlik hakları, millî güvenliği, kamu düzeni veya diğer temel çıkarlarının ihlal edilmesi,

b) Talebe konu fiilin sırf askerî suç, düşünce suçu, siyasî suç veya siyasî suçla bağlantılı bir suç olması,

c) Talebe konu kişinin ırkı, etnik kökeni, dini, vatandaşlığı, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasî görüşleri nedeniyle bir soruşturma veya kovuşturmaya maruz bırakılacağına veya cezalandırılacağına ya da işkence veya kötü muameleye maruz kalacağına dair inandırıcı nedenlerin bulunması,

ç) Talepte bulunan devlette savunma hakkına ilişkin temel güvencelerin bulunmaması, hallerinde reddedilebilir.

Usul hükümlerinin uygulanması

MADDE 5- (1) Adlî işbirliği talepleri yerine getirilirken, bu Kanunda ve diğer kanunlarda düzenleme bulunmayan hallerde, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun hükümleri uygulanır.

Bilgi ve belgelerin kullanılması

MADDE 6- (1) Adlî işbirliği kapsamında gelen bilgi ve belgeler, gönderen devlet izin vermedikçe, talebe konu olan soruşturma veya kovuşturma ya da infaz işlemleri dışında kullanılamaz.

(2) Aşağıdaki hallerde izin şartı aranmaz.

a) Talebe konu suçun hukukî vasfının değişmesi.

b) Adlî işbirliği işleminden sonra ortaya çıkan yeni şüpheli veya sanıkların soruşturma ya da kovuşturmaya dâhil edilmesi.

c) Talebe konu suçla ilgili bilgi ve belgelerin, bu suçla bağlantılı olan hukuk davalarında gerekli olması.

İKİNCİ BÖLÜM

Adlî Yardımlaşma

Türk adlî mercilerinin talepleri

MADDE 7- (1) Adlî merciler, soruşturma veya kovuşturmanın sonuçlandırılması ya da verilen mahkûmiyet kararlarının yerine getirilmesi için ihtiyaç duyulan konularda adlî yardımlaşma talebinde bulunabilir. Bu durumda aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde adlî yardımlaşma talebinden önce delillerin korunması amacıyla geçici tedbirlerin alınması istenebilir.

b) Tebligata ilişkin adlî yardımlaşma taleplerinde, kısıtlayıcı veya zorlayıcı tedbir uygulanacağına ilişkin ihtarlar yer verilmez.

c) Adlî yardımlaşma talebine konu işlemin yerine getirilmesi sırasında hazır bulunma talebinde bulunulabilir.

ç) Adlî yardımlaşma talebi kapsamında ilgili devletin iç hukukuna uygun olarak yerine getirdiği işlemler, Türk hukuku bakımından da geçerli sayılır.

(2) Adlî mercilerce, yürütülen bir soruşturma veya kovuşturma kapsamında başka bir devletin ceza soruşturması başlatmasına neden olabilecek bilgilerin öğrenilmesi hâlinde, talep olmaksızın bu bilgiler, ilgili devlete iletmek üzere Merkezî Makama bildirilebilir.

Yabancı adli mercilerin talepleri

MADDE 8- (1) Adli yardımlaşma talepleri hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) Talepler, Türk hukukuna uygun olarak yerine getirilir. Özel bir usulün talep edilmesi hâlinde, Türk hukukuna aykırı olmadığı takdirde, talep bu usule uygun olarak yerine getirilebilir.

b) Türk adli mercileri, talepleri kısmen veya tamamen reddedebilir ya da gerek görülen hallerde ek bilgi veya belge isteyebilir.

c) Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, adli yardımlaşma talebi iletilmeden önce delillerin korunması amacıyla geçici tedbirler alınabilir. Geçici tedbirin alındığı tarihten itibaren kırk gün içinde adli yardımlaşma talebinin Merkezî Makama ulaşmaması hâlinde tedbir, yetkili makam veya merciler tarafından derhal kaldırılır.

ç) Arama veya elkoyma talebinde bulunulması hâlinde, talebin konusu olan suçun iadeye elverişli bir suç olması gerekir. Talep üzerine elkonulan malvarlığı değerleri ile taşınmaz, hak ve alacaklarla ilgili olarak Türk adli mercileri yılda en az bir defa talep eden devletten tedbirin devamının istenip istenmediğine ilişkin bilgi ister.

d) Tebligata ilişkin adli yardımlaşma talebinde kısıtlayıcı veya zorlayıcı tedbir uygulanacağına ilişkin ihtar bulunması hâlinde talep reddedilir.

e) Adli yardımlaşma talebine konu işlemin yerine getirilmesi sırasında yabancı adli merciler, Türk adli mercileri önünde hazır bulunma talebinde bulunabilir. Talep, uygun görülmesi hâlinde yerine getirilir.

f) Kişi hakkında Türk mahkemelerince verilen mahkûmiyet veya beraat hükmü bulunması ya da suçun affa veya zamanaşımına uğramış olması hâlinde, aynı fiile ilişkin adli yardımlaşma talepleri yerine getirilmeyebilir.

Görüntülü ve sesli iletişim tekniğiyle adli yardımlaşma

MADDE 9- (1) Adli yardımlaşma talebinin yerine getirilmesinde görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması istenebilir. Bu işlemler, yerine getiren devletin yetkili makam veya mercilerinin yönetimi altında ve bu devletin hukuku uyarınca yürütülür.

(2) Türk adli mercileri tarafından adli yardımlaşma talebinin görüntülü ve sesli iletişim tekniği kullanılmak suretiyle yerine getirilmesinin istenmesi hâlinde, milletlerarası anlaşmalarda hüküm bulunması kaydıyla işlem, Türk adli mercilerinin yönetimi altında ve Türk hukuku uyarınca yürütülür.

(3) Yabancı devlet tarafından adli yardımlaşma talebinin görüntülü ve sesli iletişim tekniği kullanılmak suretiyle yerine getirilmesinin istenmesi hâlinde, milletlerarası anlaşmalarda hüküm bulunması kaydıyla işlem, talep eden devletin adli mercilerinin yönetimi altında ve bu devletin hukuku uyarınca yürütülür. Bu işlem sırasında Türk adli mercileri hazır bulunur ve Türk hukukunun temel ilkelerinin ihlal edilmemesi gözetilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İade

Türkiye'den yabancı devlete iade

MADDE 10- (1) Yabancı ülkede işlenen bir suç nedeniyle hakkında adli merciler tarafından ceza soruşturması veya kovuşturması başlatılan ya da mahkûmiyet kararı verilen bir yabancı, talep üzerine, soruşturma veya kovuşturmanın sonuçlandırılabilmesi ya da hükmedilen cezanın infazı amacıyla talep eden devlete iade edilebilir.

(2) Talep eden devlet hukuku ile Türk hukukuna göre, soruşturma veya kovuşturma aşamasında üst sınırı bir yıl veya daha fazla hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren suçlardan dolayı iade talebi kabul edilebilir. Kesinleşmiş mahkûmiyet kararları bakımından iade talebinin kabul edilebilmesi için hükmolunan cezanın en az dört ay hürriyeti bağlayıcı ceza

olması gerekir. İadesi istenen kişinin birden fazla suçu bulunması hâlinde, bunlardan bazılarının cezası belirtilen sürelerin altında olsa dahi birlikte iadeye konu edilebilir.

(3) Aynı kişi hakkında birden fazla devlet tarafından iade talebinde bulunulması hâlinde, suçların ağırlığı ve işlendiği yer, taleplerin geliş sırası, kişinin vatandaşlığı ve yeniden iade edilme ihtimali gibi şartlar dikkate alınarak, iade taleplerinden hangisinin öncelikli olarak işleme alınacağı Merkezî Makam tarafından belirlenir.

(4) İade halinde, kişi ancak iade kararına dayanak teşkil eden suçlardan dolayı yargılanabilir veya mahkûm olduğu ceza infaz edilebilir.

İadenin kabul edilemeyeceği haller

MADDE 11- (1) Aşağıda sayılan hallerde iade talebi kabul edilmez.

a) Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere, iadesi talep edilen kişinin Türk vatandaşı olması.

b) İadesi talep edilen kişinin ırkı, etnik kökeni, dini, vatandaşlığı, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasî görüşleri nedeniyle bir soruşturma veya kovuşturmaya maruz bırakılacağına veya cezalandırılacağına ya da işkence veya kötü muameleye maruz kalacağına dair kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması.

c) İade talebine esas teşkil eden fiilin;

1) Düşünce suçu, siyasî suç veya siyasî suçla bağlantılı bir suç niteliğinde olması,

2) Sırf askerî suç niteliğinde olması,

3) Türkiye Devletinin güvenliğine karşı, Türkiye Devletinin veya bir Türk vatandaşının ya da Türk kanunlarına göre kurulmuş bir tüzel kişinin zararına işlenmesi,

4) Türkiye'nin yargılama yetkisine giren bir suç olması,

5) Zamanaşımı veya affa uğramış olması.

ç) İadesi talep edilen kişi hakkında, talebe konu fiil nedeniyle daha önce Türkiye'de beraat veya mahkûmiyet kararı verilmiş olması.

d) İade talebinin, ölüm cezası veya insan onuru ile bağdaşmayan bir ceza gerektiren suçlara ilişkin olması.

(2) Birinci fıkranın (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamındaki iade talebinin dayanağını teşkil eden fiilin bütün unsurları, özellikle işleniş şekli, suçun işlenişinde kullanılan araçların veya ortaya çıkan sonuçların ağırlığı dikkate alınarak, fiil siyasî suç olarak kabul edilmeyebilir. Soykırım ve insanlığa karşı suçlar, siyasî suç olarak kabul edilmez.

(3) Birinci fıkranın (d) bendinde, cezanın niteliğine ilişkin bir ret sebebinin varlığı hâlinde, talep eden devlet tarafından, öngörülen cezanın infaz edilmeyeceğine dair yeterli teminat verilmesi hâlinde, iade talebi kabul edilebilir.

(4) İadesi talep edilen kişinin, talep tarihinde onsekiz yaşını doldurmamış olması, uzun zamandan beri Türkiye'de bulunuyor olması veya evli bulunması gibi kişisel halleri nedeniyle, iadenin kişinin kendisini veya ailesini, fiilin ağırlığı ile orantısız şekilde mağdur edecek olması durumunda iade talebi kabul edilmeyebilir.

İade ve sınır dışı ilişkisi

MADDE 12- (1) Yabancı, iade sürecinde Merkezî Makamın görüşü alınmadan sınır dışı edilemez.

(2) Yabancı, Merkezî Makamın görüşü alınmadan iade talebi reddedilen devlete sınır dışı edilemez.

Merkezî Makamın incelemesi

MADDE 13- (1) Merkezî Makam, iade taleplerini inceleyerek, lüzum görmesi hâlinde ek bilgi ve belge talebinde bulunabilir ve gerekli şartları taşımayan talepleri reddeder.

(2) Gerekli şartları taşıyan talepler, yetkili ağır ceza mahkemesi nezdindeki Cumhuriyet başsavcılığına iletilir.

Geçici tutuklama

MADDE 14- (1) İade talebine konu olabilecek bir suçun işlendiğinin kabulü için kuvvetli şüphe bulunması hâlinde, iade talebinin Merkezî Makama ulaşmasından önce, Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası andlaşma hükümleri veya mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde, ilgili devletin talebi ve Merkezî Makamın uygun bulması üzerine kişi geçici olarak tutuklanabilir.

(2) İade talebine konu olabilecek ve 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendi kapsamına giren bir suç işlediği yönünde kuvvetli şüphe bulunan kişi, ilgili devletin talebi aranmaksızın geçici olarak tutuklanabilir.

(3) İlgili devletin geçici tutuklama talebi, Merkezî Makam tarafından iade amacıyla yakalanması ve Cumhuriyet başsavcılığına sevki için İçişleri Bakanlığına gönderilir. Yakalanan kişi, geçici tutuklama hususunda karar vermek üzere en geç yirmidört saat içinde sulh ceza hâkimi önüne çıkarılır. Sulh ceza hâkimi geçici tutuklanması talep edilen kişiye, rızaya dayalı iade imkânı ile bunun hukukî sonuçları hakkında bilgi verdikten sonra talep hakkında karar verir.

(4) Geçici tutuklama süresi ilgili milletlerarası andlaşma hükümlerine göre belirlenir. Mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde kişi, en fazla kırk gün geçici tutuklu kalabilir.

(5) Geçici tutuklama yerine kişinin kaçmasına engel olacak şekilde Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesi uyarınca adlî kontrol kararı verilebilir.

(6) İlgili devlet tarafından dördüncü fıkrada belirtilen süre içinde iade evrakının iletilmemesi hâlinde geçici tutuklama veya adlî kontrol kararı kaldırılır. Bu durum, iade talebinin alınmasından sonra iade amacıyla koruma tedbirleri uygulanmasına engel teşkil etmez.

Görev ve yetki

MADDE 15- (1) İade talebi hakkında karar vermeye, kişinin bulunduğu yer ağır ceza mahkemesi yetkilidir. Kişinin bulunduğu yer belli değilse, Ankara ağır ceza mahkemesi yetkilidir.

(2) Cumhuriyet başsavcılığı, iade talebine ilişkin karar vermek üzere ağır ceza mahkemesinden talepte bulunur.

İade amacıyla koruma tedbirlerinin uygulanması

MADDE 16- (1) Ağır ceza mahkemesi iade sürecinin her aşamasında iadesi talep edilen kişi hakkında Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uyarınca koruma tedbirlerine karar verebilir.

(2) İade sürecinde kişinin tutuklanması durumunda teslimine kadar geçen süre içindeki tutukluluk durumu, ağır ceza mahkemesince en geç otuzar günlük sürelerle incelenir.

(3) Ağır ceza mahkemesinin iade talebinin kabulüne ilişkin kararının kesinleşmesinden itibaren bir yıl içinde 19 uncu maddeye göre iade kararı verilmemesi hâlinde kişi hakkındaki koruma tedbirleri kaldırılır.

(4) Toplam tutukluluk süresi, kişinin iade talebine konu suçtan dolayı alabileceği veya mahkûm olduğu cezanın infaz süresini geçemez.

Rızaya dayalı iade usulü

MADDE 17- (1) Kişi, iadeye rıza göstermesi hâlinde normal iade usulü uygulanmadan talep eden devlete iade edilebilir.

(2) Ağır ceza mahkemesince kişiye, Ceza Muhakemesi Kanununda belirtilen haklarıyla birlikte rızaya dayalı iadenin mahiyeti ve hukukî sonuçları anlatılır. Kişiye rızaya dayalı iade usulünü kabul edip etmediği sorulur.

(3) Mahkeme, kişinin rızaya dayalı iade usulünü kabul etmesi üzerine bu Kanun ve Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası andlaşma hükümlerine göre iade talebinin kabul edilebilir olup olmadığına karar verir. Bu karara karşı itiraz yoluna başvurulabilir. Kararın kesinleşmesi hâlinde iade evrakı Merkezî Makama iletilir.

(4) Rızaya dayalı iade usulü uygulanarak verilen iade kararının yerine getirilmesi, Merkezî Makamın onayına bağlıdır.

İade yargılaması

MADDE 18- (1) Kişinin rızaya dayalı iade usulünü kabul etmemesi hâlinde mahkeme, iade şartlarını bu Kanun ve Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası andlaşma hükümlerine göre inceleyerek iade talebinin kabul edilebilir olup olmadığına karar verir.

(2) Talep eden devlet tarafından iletilen belgelerin yeterli görülmemesi hâlinde mahkeme, uygun bir süre içinde ek bilgi ve belgelerin gönderilmesini isteyebilir.

(3) İade yargılamasında katılma talebinde bulunulamaz.

(4) Mahkemenin kararına karşı temyiz yoluna başvurulabilir. Yargıtay bu başvuruları üç ay içinde sonuçlandırır. Kararın kesinleşmesi hâlinde iade evrakı karar ile birlikte Merkezî Makama iletilir.

İade kararı

MADDE 19- (1) Ağır ceza mahkemesince iade talebinin kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi halinde, bu kararın yerine getirilmesi, Dışişleri ve İçişleri Bakanlıklarının görüşü alınarak Adalet Bakanının teklifi ve Başbakanın onayına bağlıdır.

(2) Merkezî Makam iade talebinin kabul veya ret edildiğini, talep eden devlete ve iadesi talep edilen kişiye bildirir.

Teslim

MADDE 20- (1) İadesine karar verilen kişinin teslim işlemleri, ilgili bakanlıklarla işbirliği hâlinde yürütülür.

(2) İadesine karar verilen kişinin talep eden devlet makamları ile kararlaştırılan tarihte haklı bir neden olmaksızın teslim alınmaması hâlinde, bu tarihten itibaren otuz gün sonra mahkemece kişi hakkında verilen koruma tedbirleri kaldırılır.

(3) İadesine karar verilen kişi hakkında, başka bir suç nedeniyle Türkiye'de ceza soruşturması veya kovuşturması ya da infazı gerekli bir hapis cezası bulunması veya kişinin seyahat edebilecek durumda olmaması hâlinde, Merkezî Makam tarafından teslimin ertelenmesine karar verilebilir. Bu karar, kişiye ve talep eden devlete bildirilir.

(4) İade talebine konu suç bakımından ispat aracı olarak yararlı görülen veya suçun işlenmesiyle elde edilen ve kişi yakalandığında üzerinde ele geçen ya da daha sonra ortaya çıkan eşya, talep eden devlete teslim edilebilir. İadesi talep edilen kişinin ölümü, kaçması veya benzer sebeplerle iade hakkında bir karar verilememesi hâlinde de eşyanın teslimi gerçekleştirilebilir.

(5) Türkiye'de yürütülmekte olan bir soruşturma veya kovuşturma bakımından zorunlu olduğu takdirde eşyanın teslimi ertelenebilir.

(6) İyiniyetli üçüncü kişilere ait eşyanın teslim talepleri yerine getirilmez.

Transit geçiş kararı

MADDE 21- (1) Türk hukuku açısından iade koşullarının bulunması hâlinde, bir devlet tarafından başka bir devlete iadesine karar verilen kişinin Türkiye’den transit geçişine izin verilebilir.

(2) Transit geçiş talebi, Merkezî Makam tarafından değerlendirilir ve verilen karar, talep eden devletin yetkili makamına bildirilir.

(3) Transit geçişin yirmidört saatten fazla sürmesi ve bu nedenle kişinin hürriyetinin kısıtlanması ihtiyacının ortaya çıkması durumunda, sulh ceza hâkimince transit geçişin sağlanması amacıyla yedi günü geçmemek üzere geçici tutuklama kararı verilebilir.

(4) Transit geçiş talebinin reddini gerektiren nedenlerin ortaya çıkması veya kişinin transit geçiş sırasında resen soruşturma yapılmasını gerektirecek bir suç işlemesi hâlinde transit geçiş durdurulabilir.

(5) Bir devletten başka bir devlete gerçekleştirilecek hükümlü nakilleri ile ilgili olarak Türkiye üzerinden yapılacak transit geçişler hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

Türkiye’nin iade talepleri ve şartları

MADDE 22- (1) Soruşturma veya kovuşturmanın sonuçlandırılabilmesi ya da verilen mahkûmiyet kararlarının infazı amacıyla yabancı bir ülkede bulunan ve hakkında yakalama emri veya tutuklama kararı verilen kişinin Türkiye’ye iadesi, adlî merciler tarafından istenebilir.

(2) Üst sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı kişinin iadesi talep edilebilir. Kesinleşmiş mahkûmiyet kararları bakımından iade talebinde bulunulabilmesi için hükmolunan hapis cezasının en az dört ay olması gerekir. İadesi istenen kişinin birden fazla suçu bulunması hâlinde, bunlardan bazılarının cezası belirtilen sürelerin altında olsa dahi birlikte iadeye konu edilebilir.

(3) Merkezî Makam tarafından uygun görülmesi hâlinde talep, yabancı devlete iletilir. Ancak, aşağıdaki durumlarda Merkezî Makam iade talebini yabancı devlete iletmeden reddedebilir.

a) Talebin, iade için gerekli şartları taşıyaması.

b) Ceza infaz kurumlarında geçirilecek süre dikkate alındığında, iade yoluna başvurulmasının kişi yararı ve kamu yararı arasında açık bir orantısızlığa sebep olması.

c) Türkiye’nin millî güvenliğinin veya uluslararası ilişkilerinin zarar görme ihtimalinin bulunması.

(4) Türkiye’ye iadesine karar verilen kişinin üçüncü ülkelerden transit geçişi ve teslim konusunda, uygun olduğu ölçüde 20 nci ve 21 inci maddelerde yer alan hükümler uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Soruşturma veya Kovuşturmanın Devri

Soruşturmanın veya kovuşturmanın devri

MADDE 23- (1) Bu Kanun ve taraf olunan milletlerarası andlaşmalar çerçevesinde, Türkiye’de işlenen suçlarla ilgili yürütülen soruşturma veya kovuşturmalar yabancı devletlere devredilebilir; yabancı devletlerde işlenen suçlarla ilgili yürütülen soruşturma veya kovuşturmalar devralınabilir.

(2) Milletlerarası andlaşma bulunmaması hâlinde, mütekabiliyet ilkesi esas alınarak bu Kanun çerçevesinde soruşturma veya kovuşturmalar devredilebilir veya devralınabilir.

Soruşturmanın veya kovuşturmanın yabancı devlete devredilmesi

MADDE 24- (1) Üst sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yürütülen soruşturma veya kovuşturmalar;

a) Şüpheli veya sanığın yabancı devletin vatandaşı olması nedeniyle Türkiye’de hazır bulundurulamaması veya adli yardımlaşma yoluyla savunmasının alınamaması,

b) Türk vatandaşı olan şüpheli veya sanığın yabancı devlette mutad olarak bulunması veya delillerin bu devlette olması nedeniyle devrin, gerçeğin ortaya çıkarılmasına imkân vermesi,

hallerinde devredilebilir.

(2) Soruşturma veya kovuşturmanın devri adli merciler tarafından talep edilir. Merkezî Makamın olumlu görüşü üzerine talep, ilgili devlete iletilir. Bu işlem, soruşturma veya kovuşturmanın yürütülmesine engel değildir. Devir talebine, soruşturma veya kovuşturma dosyasının bir sureti ve gerekli olduğunda tercümesi eklenir. Devir talebinin kabul edilmesi ve istem üzerine delil niteliğindeki eşyalar da iletilir.

(3) Soruşturmanın devri talebinin kabul edilmesi üzerine, Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesinde düzenlenen koşullara ve sonuçlarına bakılmaksızın kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilir. Şüpheli hakkında yabancı adli merci tarafından dava açılması durumunda kovuşturmaya yer olmadığına karar verilir. Dava açılmaması hâlinde, buna ilişkin kararın gerekçesi değerlendirilmek suretiyle soruşturmaya devam edilebilir.

(4) Kovuşturmanın devri talebinin kabul edilmesi üzerine durma kararı verilir. Sanık hakkında yabancı adli merci tarafından mahkûmiyet kararı verilmesi durumunda düşme kararı verilir. Mahkûmiyet kararı dışında bir karar verilmesi durumunda, buna ilişkin kararın gerekçesi değerlendirilmek suretiyle kovuşturmaya devam edilebilir.

(5) Yabancı devletin soruşturma veya kovuşturmanın devrinin kabulüne ilişkin karardan vazgeçtiğini bildirmesi veya devredilen soruşturma veya kovuşturmanın sağlıklı bir şekilde yürütülmediğinin Merkezî Makamca adli mercie bildirilmesi hâlinde soruşturma veya kovuşturmanın yürütülmesine karar verilir.

(6) Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde soruşturma veya kovuşturmanın devri talebiyle birlikte veya öncesinde, talep edilen devlet makamlarından elkoyma ve tutuklama dâhil bütün geçici tedbirlerin alınması istenebilir.

Soruşturma veya kovuşturmanın devralınması

MADDE 25- (1) Yurtdışında işlenen ve Türk hukukuna göre zamanaşımına veya affa uğramamış, üst sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suç nedeniyle yabancı bir devlette yürütülen soruşturma veya kovuşturmalar devralınabilir. Ancak;

a) Kişi Türkiye’de mutad olarak bulunmuyorsa,

b) Kişi Türk vatandaşı değilse,

c) Suç, talep eden devletin sınırları dışında işlenmişse,

ç) Devir talebine konu fiil nedeniyle kişi daha önce Türkiye’de yargılanmışsa, devir talebi kabul edilmez.

(2) Merkezî Makamın uygun görmesi üzerine soruşturmanın veya kovuşturmanın devrine ilişkin talep, yetkili Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir. Cumhuriyet başsavcılığı soruşturma veya kovuşturmanın devrine konu olan suça ilişkin soruşturma başlatır ve sonucuna göre işlem yapar.

(3) Talepte bulunan yabancı devlet mevzuatına göre yapılmış soruşturma veya kovuşturma işlemleri ve elde edilen deliller Türk hukuku bakımından geçerli sayılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM İnfaz Devri

İnfazın devralınması

MADDE 26- (1) Yabancı devlet mahkemeleri tarafından verilen mahkûmiyet kararları aşağıdaki koşulların birlikte bulunması hâlinde Türkiye’de infaz edilebilir.

- a) Hükümlünün Türkiye’de bulunması.
- b) Mahkûmiyet kararının kesinleşmiş olması.
- c) Mahkûmiyet kararına konu fiilin Türk hukukuna göre suç teşkil etmesi ve zamanaşımına uğramamış olması.

ç) Hürriyeti bağlayıcı cezalar için, merkezî makamlarca aksi kararlaştırılmadıkça talep tarihinde, hükümlünün ceza infaz kurumunda infazı gereken en az altı ay hürriyeti bağlayıcı cezasının bulunması.

d) Aynı suçtan dolayı Türkiye’de soruşturma veya kovuşturma yapılmamış olması.

(2) İnfazın devri talebinde bulunulması hâlinde, yabancı devlet makamlarından;

- a) Mahkûmiyet kararının onaylı sureti,
- b) Hükme esas alınan kanun maddelerinin metni,
- c) İnfazı gereken bakiye cezayı gösteren belge,
- ç) Talebin değerlendirilmesi için gerekli görülebilecek diğer bilgi ve belgeler,
- d) Gerekli görüldüğü takdirde bu fıkrafta belirtilen belgelerin tercümeleleri, talep edilir.

(3) Devir koşullarının bulunmadığının tespit edilmesi veya devrin Türkiye’nin millî güvenliği ile temel çıkarlarına uygun düşmeyeceğinin anlaşılması hâlinde, devir talebi Merkezî Makam tarafından reddedilir.

(4) İnfazın devrine ilişkin talep alınmadan önce mahkûmiyete konu suç, ceza miktarı ve şahsın kaçma şüphesi dikkate alınarak, yabancı devletin istemi ve Merkezî Makamın olumlu görüşü üzerine 14 üncü madde uyarınca koruma tedbirlerine karar verilebilir.

(5) İnfazın devrine ilişkin talep, Türk hukukuna göre uyarılama kararı verilmesi için Ankara ağır ceza mahkemesine gönderilir. Mahkemece onbeş gün içinde, yabancı devlette verilen mahkûmiyet kararında sübutu kabul edilen fiile, Türk kanunlarına göre verilmesi gereken ceza tayin olunur. Bu suretle belirlenen ceza, yabancı mahkeme kararında tayin edilmiş ceza süresini geçemez. Uyarılama kararına karşı itiraz kanun yoluna başvurulabilir. Ağır ceza mahkemesi koruma tedbirleri hakkında da karar vermeye yetkilidir.

(6) Uyarılama kararı, talep eden devlet makamlarına bildirilmek üzere Merkezî Makama gönderilir.

Türkiye’de infaz

MADDE 27- (1) Yabancı devletin infazı devretmesi üzerine durum, uyarılama kararını veren mahkemeye bildirilir. Mahkeme infaza başlanması için kararı Cumhuriyet başsavcılığına gönderir. Mahkeme ayrıca kararı Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne bildirir.

(2) Ağır ceza mahkemesince verilen mahkûmiyet kararı Türk kanunlarına göre infaz edilir.

(3) Mahkûmiyetin esasına taallük eden talepler, hükmün esası hakkında karar veren devlet mahkemelerine yapılabilir, verilen kararlar ağır ceza mahkemesince yeniden uyarlanır.

(4) İnfaz sırasında, hükmün verildiği devlette veya Türkiye’de genel veya özel af kabul edilmesi ya da suç ve cezayı ortadan kaldıran veya hafifleten bir sebebin ortaya çıkması hâlinde hükümlünün hukukî durumu uyarılama kararını veren ağır ceza mahkemesince karara bağlanır.

İnfazın devredilmesi

MADDE 28- (1) Aşağıdaki koşulların birlikte bulunması hâlinde, Cumhuriyet başsavcılığınca, Türk mahkemeleri tarafından verilen mahkûmiyet kararlarının yabancı devlette infaz edilmesi talep edilebilir.

a) İnfazın devredileceği devlette bulunan hükümlünün, bu devletin vatandaşı olması veya bu devlet ile güçlü sosyal bağlarının bulunması.

b) Mahkûmiyet kararının kesinleşmiş olması.

c) Mahkûmiyet kararına konu fiilin yabancı devlet hukukuna göre suç teşkil etmesi.

ç) Hapis cezaları için, merkezî makamlarca aksi kararlaştırılmadıkça talep tarihinde, hükümlünün ceza infaz kurumunda infazı gereken en az altı ay hapis cezasının bulunması.

d) Merkezî Makamın olumlu görüşünün bulunması.

(2) Cezaları denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infaz edilen hükümlülerin cezaları devredilebilir.

(3) İnfazın devri talebinde bulunulması infaz işlemlerinin yürütülmesine engel değildir.

(4) Devrin, ceza adaletinin amaçlarına hizmet etmeyeceğinin veya Türkiye'nin millî güvenliği ile temel çıkarlarına uygun düşmeyeceğinin anlaşılması hâlinde, devir talebi Merkezî Makam tarafından reddedilir.

(5) Yabancı devlet makamlarına;

a) Mahkûmiyet kararının onaylı sureti,

b) Hükme esas alınan kanun maddelerinin metni,

c) İnfazı gereken bakiye cezayı gösteren belge,

ç) Talebin değerlendirilmesi için gerekli görülebilecek diğer bilgi ve belgeler,

d) Gerekli görüldüğü takdirde bu fıkra da belirtilen belgelerin tercümeleleri, gönderilir.

(6) İnfazın devredilebilmesi için devrin yapılacağı devletten infazın nasıl yapılacağıının bildirilmesi istenir. Gelen bilgilere göre devir talebi, Merkezî Makamın uygun görüşüyle Cumhuriyet başsavcılığınca geri alınabilir.

Yabancı devlette infazın sonuçları

MADDE 29- (1) Merkezî Makam, yabancı devletten infaz sırasında ortaya çıkacak özel durumlar ile infazın tamamlanması veya hükümlünün firarı gibi önemli bilgileri bildirmesini ister. Merkezî Makama ulaşan bilgiler, Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir.

(2) Kararın tamamen infaz edilmesi veya infaz kabiliyetini kısmen veya tamamen kaybetmesi, Türk hukuku bakımından da aynı sonuçları doğurur.

(3) Yabancı devletin kararı infaz etmemesi veya edememesi hâlinde infaz işlemlerine Türkiye'de devam edilir.

ALTINCI BÖLÜM

Hükümlü Nakli

Türkiye'ye hükümlü nakli

MADDE 30- (1) Yabancı devlet mahkemeleri tarafından hakkında mahkûmiyet kararı verilen ve ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü, aşağıdaki koşulların birlikte bulunması hâlinde cezanın infazı amacıyla Türkiye'ye nakledilebilir.

a) Hükümlünün Türk vatandaşı olması veya Türkiye ile güçlü sosyal bağlarının bulunması.

b) Hükümlünün veya kanunî temsilcisinin rıza göstermesi.

c) Mahkûmiyet kararının kesinleşmiş olması.

ç) Mahkûmiyet kararına konu fiilin Türk hukukuna göre suç teşkil etmesi.

d) Merkezî makamlarca aksi kararlaştırılmadıkça, talep tarihinde, hükümlünün ceza infaz kurumunda infazı gereken en az altı ay hapis cezasının bulunması.

(2) Hükümlü, kanunî temsilcisi veya yakını tarafından Türkiye'ye nakil talebinde bulunulması hâlinde, yabancı devlet makamlarından;

a) Mahkûmiyet kararının onaylı sureti,

b) Hükme esas alınan kanun maddelerinin metni,

c) Hükümlünün veya kanunî temsilcisinin nakle rıza gösterdiğine dair belge,

ç) İnfazı gereken cezayı gösteren belge,

d) Gerekli görüldüğü takdirde, hükümlünün sağlık durumunu gösteren tıbbî raporlar ile hastalığı varsa tedavisine ilişkin tavsiyeleri içeren belgeler,

e) Gerekli görüldüğü takdirde bu fıkra da belirtilen belgelerin tercümeleri, talep edilir.

(3) Nakil koşullarının bulunmadığının, naklin, hükümlünün sosyal rehabilitasyonuna katkı sağlamayacağına, ceza adaletinin amaçlarına hizmet etmeyeceğinin veya Türkiye'nin millî güvenliği ile temel çıkarlarına uygun düşmeyeceğinin anlaşılması hâlinde, nakil talebi Merkezî Makam tarafından reddedilebilir.

(4) Hükümlülerin nakline Adalet Bakanı karar verir.

Türkiye'de infaz

MADDE 31- (1) Hükümlünün nakline karar verilmesi üzerine, ceza infaz kurumlarında kalacağı süre hükümlüye ve yabancı makamlara bildirilir. Yabancı devlet ile hükümlünün, nakli kabul etmesi üzerine, hükümlü Türkiye'ye getirilir. Hükümlü, nakil dosyası ile birlikte Cumhuriyet başsavcılığına teslim edilir. Cumhuriyet başsavcılığı, infazına başlanan karara ilişkin bilgileri Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne bildirir.

(2) Hükümlü hakkında verilen mahkûmiyet kararı Türk kanunlarına göre infaz edilir.

(3) Mahkûmiyetin esasına taallük eden talepler, hükmün esası hakkında karar veren devlet mahkemelerine yapılabilir; verilen kararlar ikinci fıkra uyarınca infaz edilir.

(4) İnfaz sırasında, hükmün verildiği devlette veya Türkiye'de genel veya özel af kabul edilmesi ya da suç veya cezayı ortadan kaldıran veya hafifleten bir sebebin ortaya çıkması hâlinde hükümlünün hukukî durumu hakkında bulunduğu yer ağır ceza mahkemesince karar verilir.

Türkiye'den hükümlü nakli

MADDE 32- (1) Türk mahkemeleri tarafından hakkında mahkûmiyet kararı verilen ve ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü, aşağıdaki koşulların birlikte bulunması hâlinde cezanın infazı amacıyla yabancı devlete nakledilebilir.

a) Hükümlünün nakledileceği devletin vatandaşı olması veya bu devlet ile güçlü sosyal bağlarının bulunması.

b) Hükümlünün veya kanunî temsilcisinin rıza göstermesi.

c) Mahkûmiyet kararının kesinleşmiş olması.

ç) Mahkûmiyet kararına konu fiilin nakli istenen devlet hukukuna göre suç teşkil etmesi.

d) Merkezî makamlarca aksi kararlaştırılmadıkça, talep tarihinde, hükümlünün ceza infaz kurumunda infazı gereken en az altı ay hapis cezasının bulunması.

e) Hükümlü hakkında başka bir suçtan dolayı, Türkiye'de bir soruşturma veya kovuşturma bulunmaması.

(2) Hükümlü, kanunî temsilcisi veya yakını tarafından Türkiye'den başka bir devlete nakil talebinde bulunulması hâlinde, bu devlet makamlarına;

a) Mahkûmiyet kararının onaylı sureti,

b) Hükme esas alınan kanun maddelerinin metni,

c) Hükümlünün veya kanunî temsilcisinin nakle rıza gösterdiğine dair belge,

ç) İnfazı gereken bakiye cezayı gösteren belge,

d) Gerekli görüldüğü takdirde, hükümlünün sağlık durumunu gösteren tıbbî raporlar ile hastalığı varsa tedavisine ilişkin tavsiyeleri içeren belgeler,

e) Gerekli görüldüğü takdirde bu fıkrafta belirtilen belgelerin tercümeleleri, gönderilir.

(3) Nakil koşullarının bulunmadığının, naklin, hükümlünün sosyal rehabilitasyonuna katkı sağlamayacağı, ceza adaletinin amaçlarına hizmet etmeyeceğinin veya Türkiye'nin millî güvenliği ile temel çıkarlarına uygun düşmeyeceğinin anlaşılması hâlinde, nakil talebi Merkezî Makam tarafından reddedilebilir.

(4) Hükümlünün hapis cezası ile birlikte adlî para cezasının bulunması hâlinde, nakle karar verilebilmesi için adlî para cezasının ödenmesi gerekir. Adlî para cezasının ödenmemesi hâlinde, ödenmeyen kısma karşılık gelen gün miktarı hapis cezasına çevrilir. Hükümlünün Türkiye'de infaz edilen cezası, öncelikle adlî para cezasından çevrilen hapis cezasına mahsup edilir. Hükümlünün ceza infaz kurumunda kaldığı süre adlî para cezasından çevrilen hapis cezasını karşılamadığı takdirde infazı gereken bakiye, hapis cezasına eklenir. Bulunan ceza miktarı yabancı devlete bildirilir ve kabul edilmesi hâlinde nakle karar verilebilir.

(5) Nakil talebinin kabul edilebilmesi için yargılama giderlerinin ödenmiş olması gerekir. Ancak, hükümlünün yargılama giderlerini ödeyebilecek durumda olmadığı anlaşılması hâlinde, yargılama giderleri ödenmeden de nakle karar verilebilir.

(6) Hükümlünün nakline karar verilebilmesi için naklin yapılacağı devletten hükümlünün ceza infaz kurumunda kalacağı süre ve infazın nasıl yapılacağı bildirilmesi istenir. Bu bilgi hükümlüye tebliğ edilir.

(7) Yabancı devletin muvafakat vermesi üzerine hükümlünün nakline Adalet Bakanı karar verir.

Yabancı devlette infazın sonuçları

MADDE 33- (1) Merkezî Makam yabancı devletten infaz sırasında ortaya çıkacak özel durumlar ile infazın tamamlanması ve hükümlünün firarına ilişkin bilgileri bildirmesini ister. Merkezî Makama ulaşan bilgiler, kararı veren mahkemeye bildirilir.

(2) Kararın yabancı devlet tarafından tamamen infaz edilmesi veya infaz kabiliyetini kısmen veya tamamen kaybetmesi, Türk hukuku bakımından da aynı sonuçları doğurur.

(3) Yabancı devletin kararı infaz edememesi hâlinde infaz işlemlerine Türkiye'de devam edilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Masraflar

MADDE 34- (1) Bu Kanun uyarınca yapılan adlî işbirliği taleplerinin yerine getirilmesine ilişkin giderler, merkezî makamların aksine bir mutabakatı bulunmaması hâlinde, yerine getiren devlet tarafından karşılanır.

(2) Soruşturma veya kovuşturmanın sonuçlandırılması amacıyla iade talebinde bulunulması hâlinde, talebin yerine getirilmesi için yapılan masraflar, yargılama giderlerinden sayılır. Mahkûmiyet kararlarının infazı amacıyla iade talebinde bulunulması hâlinde, talebin yerine getirilmesi için yapılan masrafların, ödendiği tarihten tahsil edildiği tarihe kadar geçen

süreye 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranında hesaplanacak faiz ile birlikte bir ay içinde ödenmesi gerektiği iade talep eden Cumhuriyet başsavcılığı tarafından hükümlüye bildirilir. Bu süre içinde ödeme yapılmaması hâlinde, bu alacaklar 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmek üzere Cumhuriyet başsavcılığınca ilgili vergi dairesine bildirilir.

(3) Hükümlünün bulunduğu devletten Türkiye'ye nakli için gerekli masraflar, hükümlü tarafından karşılanır. Söz konusu masraflar, hükümlü veya onun adına herhangi bir kişi tarafından Adalet Bakanlığınca bu maksatla açılan bir hesaba yatırılır. Hükümlünün nakil masraflarını karşılayacak durumda olmadığı tespit edilmesi hâlinde, mahkûm olunan suçun niteliği, naklin kamusal yararı, kişinin bulunduğu devletteki cezaevi koşulları, infazı gereken bakiye cezanın süresi gibi hususlar göz önüne alınarak, nakil masrafları, Adalet Bakanlığı bütçesine konulan ödenekten karşılanabilir. Nakil masraflarından görevlilere ilişkin olanların hesabı, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre yapılır.

Yönetmelik

MADDE 35- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Adalet Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulur.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 36- (1) Bu Kanunun yayımı tarihinde;

a) 1/3/1977 tarihli ve 2080 sayılı Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin Onaylanması ve Uygulanması Hakkında Kanununun 3 üncü maddesi,

b) 1/3/1977 tarihli ve 2081 sayılı Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesinin Onaylanması ve Uygulanması Hakkında Kanununun 4 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları ile 5 inci maddesi,

c) 8/5/1984 tarihli ve 3002 sayılı Türk Vatandaşları Hakkında Yabancı Ülke Mahkemelerinden ve Yabancılar Hakkında Türk Mahkemelerinden Verilen Ceza Mahkumiyetlerinin İnfazına Dair Kanun,

ç) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 18 inci maddesi, yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 37- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 38- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Uluslararası adlî işbirliği, bir devletin yetkili adlî mercilerinin diğeri bir devletin adlî mercileri adına yerine getirdiği işlemlerin bütünü olarak tanımlanmaktadır. Cezaî konularda uluslararası adlî işbirliği, temel olarak adlî yardımlaşma (istinabe), suçluların iadesi (geri verme), soruşturma ve kovuşturmanın devri, infazın devri ve hükümlülerin nakli konularını kapsamaktadır.

Günümüzde toplumlararası sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerin yoğunlaşması ile teknolojik yeniliklerin ve özellikle bilişim sistemlerinin sağladığı kolaylıklar, sınıraşan suçların artışına ve bu alanda yeni suç türlerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu durum, suçun soruşturulmasını ve failin cezalandırılmasını zorlaştırdığından devletlerin adlî alanda daha yoğun işbirliğinde bulunmalarını zorunlu kılmaktadır. Suç ve suçlularla daha etkin bir şekilde mücadele ihtiyacı, uluslararası adlî işbirliği alanında, başta Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi çatısı altında olmak üzere, birçok milletlerarası anlaşmanın akdedilmesine yol açmıştır.

Ülkemiz, cezaî konularda uluslararası adlî işbirliğinin önemini bilincinde olarak, bu alanda Birleşmiş Milletlerin ve Avrupa Konseyinin hazırlamış olduğu, başta Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi, Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi, Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşme, Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi, Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi, Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve El Konulmasına İlişkin Sözleşme, Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi, Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Psikotrop Maddeler Sözleşmesi, Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme ve Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi gibi birçok milletlerarası anlaşmaya taraf olmuştur.

Çok taraflı bu anlaşmalara ilaveten ülkemiz, Amerika Birleşik Devletleri, Fas, Hindistan, İran, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Kazakistan, Kırgızistan, Kuveyt, Mısır, Moğolistan, Özbekistan, Pakistan, Tacikistan, Tunus, Türkmenistan, Umman ve Ürdün başta olmak üzere pek çok ülkeyle cezaî konularda ikili adlî işbirliği anlaşması imzalamıştır.

Anayasanın 90 ıncı maddesinin beşinci fıkrası gereğince, usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası anlaşmalar kanun hükmünde olduğundan, bu belgeler iç hukukumuzda doğrudan hüküm doğurmaktadır.

Uluslararası adlî işbirliği alanında zamanın koşullarına göre imzaladığımız birçok anlaşma bulunmakla birlikte, söz konusu anlaşma hükümlerinin yeterince açık olmaması veya hükümlerinin farklılık arz etmesi uygulamada çeşitli zorluklarla karşılaşılmasına veya zaman içinde farklı uygulamaların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.

Mukayeseli hukuk incelendiğinde; uluslararası adlî işbirliği alanında akdedilen anlaşmaların iç hukuka yansıtılmasını sağlamak ve uygulamada ortaya çıkabilecek sorunların önüne geçebilmek amacıyla uluslararası adlî işbirliği alanında müstakil kanunî düzenlemelerin hayata geçirildiği görülmektedir.

Buna karşın, iç hukukumuzda yer alan normatif düzenlemeler incelendiğinde, cezaî konularda uluslararası adlî işbirliği alanını bütüncül olarak düzenleyen bir kanun bulunmamaktadır. Suçluların geri verilmesine ilişkin düzenleme, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 18 inci maddesinde; hükümlülerin nakline ilişkin düzenleme ise 8/5/1984 tarihli ve 3002 sayılı Türk Vatandaşları Hakkında Yabancı Ülke Mahkemelerinden ve Yabancılar Hakkında Türk Mahkemelerinden Verilen Ceza Mahkumiyetlerinin İnfazına Dair Kanunda yer almaktadır. Bu düzenlemelerin dışında kanunlarımızda uluslararası adlî işbirliğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Konuya ilişkin hükümler, farklı kanunlarda dağınık biçimde yer almakta, kanun düzenlemelerinde açıklık bulunmayan hususlarda, uygulamaya yol göstermek amacıyla çeşitli genelgeler çıkartmak suretiyle mevcut boşluklar giderilmeye çalışılmaktadır. Uluslararası adli işbirliği alanında özel bir kanunî düzenlemenin bulunmaması, uygulamada aksaklıklara sebep olabilmekte ve bu müessesesinin yeterince etkin kullanılamamasına yol açabilmektedir.

Tasarıyla, cezaî konularda uluslararası adli işbirliği alanında taraf olduğumuz milletlerarası andlaşma hükümlerinin iç hukukta uygulanmasının kolaylaştırılması ve konuyla ilgili dağınık mevzuat hükümlerinin bir araya toplanarak uygulayıcılara yol gösterilmesi amaçlanmaktadır.

Tasarıyla ayrıca, soruşturma veya kovuşturmanın devri ile rızaya dayalı iade usulü gibi mevzuatımızda daha önce düzenlenmemiş uluslararası adli işbirliği müesseselerine yer verilerek, bu konulara ilişkin mevzuat ihtiyacı da karşılanmaktadır.

Ülkemiz ile Avrupa Birliği arasında devam etmekte olan “Vize Serbestisi Diyaloğu” süreci kapsamında “Vize Serbestisi Yol Haritası”nda yer alan ülkemize ait yükümlülükler arasında adli işbirliğine ilişkin hususlar da bulunmaktadır. Cezaî konularda uluslararası adli işbirliği alanında özel bir kanunî düzenleme yapılması, “Vize Serbestisi Diyaloğu” sürecinin tamamlanması ve ülkemiz ile Avrupa Birliği arasında yürütülmekte olan üyelik hedeflerine ulaşılması ve bu çerçevede Birlik müktesebatının karşılanması açısından da önem taşımaktadır.

Uluslararası belgeler, mukayeseli hukuk örnekleri ve ülkemiz ihtiyaçları ışığında hazırlanan Tasarıyla, uluslararası düzeyde suçla mücadele ve suçluların yargılanması ile cezalarının infazını sağlamak üzere cezaî konularda uluslararası adli işbirliğinin usul ve esaslarının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddeyle, Kanunun amaç ve kapsamı belirlenmektedir.

Kanunun amacı, cezaî konularda uluslararası adlî işbirliğinin usul ve esaslarının düzenlenmesidir. Mevzuatımızda cezaî konularda uluslararası adlî işbirliği alanını düzenleyen müstakil bir kanun bulunmamaktadır. Bu husus, uygulamada aksaklıklara sebep olabilmekte ve bu müessesesinin yeterince etkin kullanılmasına engel olmaktadır.

Cezaî konularda uluslararası adlî işbirliği, temel olarak adlî yardımlaşma, suçluların iadesi, soruşturma ve kovuşturmanın devri, infazın devri ve hükümlülerin nakli konularını kapsamaktadır. Kanunun kapsamı bu çerçevede belirlenmiş ve adlî işbirliğinin usul ve esasları düzenlenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Türkiye'nin taraf olduğu adlî işbirliğine ilişkin milletlerarası andlaşmalar ile diğer kanun hükümlerinin saklı olduğu belirtilmektedir.

MADDE 2- Maddeyle, Kanunda yer alan bazı kavramlar tanımlanmaktadır.

MADDE 3- Tasarıyla Adalet Bakanlığı Merkezî Makam olarak belirlenmiş olup maddeyle, Merkezî Makamın görev ve yetkileri düzenlenmektedir. 29/3/1984 tarihli ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkındaki Kanunun 13/A maddesinde Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünün görevleri arasında Merkezî Makam olarak yerine getirilecek faaliyetler düzenlenmiştir. Tasarıyla öngörülen yeni düzenlemeler karşısında, Merkezî Makamın görev alanı ve çerçevesinin yeniden belirlenmesi ihtiyacı doğmuştur.

Maddenin birinci fıkrasında, Merkezî Makamın, yabancı devletlerin adlî işbirliği taleplerinin kabulü, Türk adlî mercilerince yabancı devlet makamlarına gönderilecek taleplerin uygunluğu ve uygulanacak adlî işbirliğinin türü ile izlenecek yöntem hakkında karar vermeye görevli ve yetkili olduğu belirtilmektedir. Merkezî Makam söz konusu görev ve yetkilerini milletlerarası andlaşmalarda yer alan hükümler ile müteakibliyet ilkesi çerçevesinde Kanunda ve ilgili kanunlarda yer alan düzenlemelere göre yerine getirecektir.

Uluslararası adlî işbirliği taleplerinin değerlendirilmesinde müteakibliyet ilkesinin her zaman göz önünde tutulacağı birinci fıkrada belirtilmektedir. Yabancı bir devletle ülkemiz arasında adlî işbirliği andlaşması bulunsun veya bulunmasın, bu ilke her zaman gözetilecektir. Maddenin ikinci fıkrasında, yabancı bir devletle ülkemiz arasında hukukî ve fiilî müteakibliyet bulunmaması halinde, adlî işbirliği talebinin yerine getirilmesi, talep eden devletin Türkiye'nin aynı konuya ilişkin adlî işbirliği taleplerini karşılamayı garanti etmesi şartına bağlanabilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, yabancı bir devletin adlî işbirliği talebinin yerine getirilmesinde Merkezî Makam tarafından yabancı makamlardan teminat istenmesi veya yapılacak işlemin şarta bağlanması hususu düzenlenmektedir. Uygulamada, Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesinin 11 inci maddesinde yer alan düzenleme doğrultusunda, iade talebinde bulunulan ülkede ölüm cezası bulunması hâlinde, ilgili ülkeden bu cezanın infaz edilmeyeceğine dair yeterli teminat verilmesi talep edilmekte, teminat verilmediği takdirde iade talepleri reddedilmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, yabancı devletlerce ileri sürülen şartlar veya istenen teminatlara ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Buna göre, Merkezî Makamın, yargı yetkisine giren hususlar hariç olmak üzere, yabancı devletlerce ileri sürülen şartları kabul edebileceği veya istenen teminatı verebileceği, Merkezî Makamca kabul edilen şartlar veya verilen teminatların adlî makamları bağlayıcı nitelikte olduğu düzenlenmektedir. Yargı yetkisine giren hususların hariç tutulduğu, fıkra metninde özellikle vurgulanmıştır. Dolayısıyla Merkezî Makam yargı yetkisine giren hususlarda şart kabul edemeyecek veya teminat veremeyecektir.

Maddenin beşinci fıkrasında, yabancı devletler tarafından yapılan adli işbirliği talebinin yerine getirilmesi nedeniyle tazminat ödenmesi durumunda, Merkezî Makamın ödenen tazminatı yabancı devletten talep edebileceği hüküm altına alınmaktadır.

Maddenin altıncı fıkrasında, adli işbirliği talebine esas teşkil eden suçun ağırlığı ile talebin yerine getirilmesi için sarf edilecek emek, mesai ve masraf arasında açık orantısızlık bulunması veya talebin, yabancı bir devletin mutad olarak yerine getirmekten imtina ettiği işlemlere ilişkin olması hâlinde, Merkezî Makamın talebi geri çevirebileceği düzenlenmektedir. Yabancı bir devletin mutad olarak yerine getirmekten kaçındığı bir işleme ilişkin hazırlanan adli yardımlaşma evrakının, yabancı devlet diline tercüme ettirilmesi ve bu devlete ulaştırılmasıyla harcanacak gereksiz emek, mesai ve masrafın önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 4- Düzenlemeyle, yabancı devletlerin adli işbirliği taleplerinin reddedilebileceği sebepler belirlenmektedir. Maddede belirtilen ret sebepleri, ülkemizin taraf olduğu 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi ve diğer ilgili milletlerarası andlaşmalar dikkate alınarak düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde yer verilen “egemenlik hakları”, “millî güvenlik”, “kamu düzeni” ve “devletin diğer temel çıkarları” gibi ret sebepleri, uluslararası alanda tereddütsüz olarak kabul edilmektedir. Nitekim, ülkemizin taraf olduğu 1959 tarihli Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesinin 2 nci maddesinin (b) bendinde, uluslararası adli işbirliği taleplerinin reddine ilişkin düzenlemede aynı sebeplere yer verilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde, talebe konu fiilin sırf askerî suç, düşünce suçu, siyasî suç veya siyasî suçla bağlantılı bir suç olması hâlinde adli işbirliği talebinin reddedilebileceği hüküm altına alınmaktadır. Askerî suçların kapsamı dışında tutulduğu Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesinin 2 nci maddesinin (a) bendi ile Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesinin 3 üncü maddesi ve diğer ilgili milletlerarası andlaşmalarda siyasî suç veya siyasî suçla bağlantılı suçlar özel ret sebebi olarak kabul edilmektedir. Adli işbirliğinin bir türü olan suçluların iadesi yönünden bu ret sebebi, Türk Ceza Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrasında da düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasının (c) ve (ç) bentlerinde yer verilen ret sebepleri ise Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile temel hak ve özgürlüklere ilişkin diğer milletlerarası andlaşmalar dikkate alınarak düzenlenmiştir.

MADDE 5- Maddeyle, yabancı adli yardım talepleri Türk adli makamlarınca yerine getirilirken uygulanacak usul hükümleri belirlenmektedir. Buna göre, adli işbirliği talepleri yerine getirilirken Kanunda ve diğer kanunlarda yer alan özel hükümler öncelikle uygulanacak, düzenleme bulunmayan hallerde ise 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine müracaat edilecektir. Türk adli makamlarınca, ülkemizin taraf olduğu milletlerarası andlaşma hükümlerini saklı tutan 1 inci maddenin üçüncü fıkrasının amir hükmü de gözetilecektir.

MADDE 6- Maddede, adli işbirliği kapsamında yabancı devlet tarafından temin edilen bilgi ve belgelerin işbirliği talebinin dışında kullanılabilmesinin koşulları “hususilik kuralı” temelinde belirlenmektedir. Bu çerçevede, maddenin birinci fıkrasında, yabancı devletten sağlanan bilgi ve belgelerin, kural olarak ancak adli işbirliği talebine dayanak teşkil eden soruşturma veya kovuşturma ya da infaz işlemleri kapsamında kullanılabilmesi, bu kapsam dışında kullanılabilmesi için gönderen devletin izin vermesi gerektiği ifade edilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise birinci fıkradaki düzenlemenin istisnalarına yer verilerek, izne gerek bulunmayan haller belirlenmektedir. Fıkra düzenlemesiyle, talebe konu suçun hukukî vasfının değişmesi veya adli işbirliği işleminden sonra yeni şüpheli veya sanıkların soruşturma veya kovuşturmayaya dâhil edilmesi ya da talebe konu suçla ilgili bilgi ve belgelerin bu suçla bağlantılı olan hukuk davalarında kullanılmasının gerekli olması hallerinde izin aranmayacağı hükme bağlanmaktadır.

MADDE 7- Cezaî konularda uluslararası adli yardımlaşma süreci, ülkemizin taraf olduğu Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi ve ikili andlaşmalarda genel hatlarıyla düzenlenmiştir. Konunun ayrıntıları, devletlerin iç mevzuatındaki düzenlemelere bırakılmıştır. Maddeyle, Türk adli mercilerinin cezaî konulardaki adli yardımlaşma taleplerine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

Cezaî konularda uluslararası adli işbirliğinin, bir devletin yetkili adli mercilerinin diğer bir devletin adli mercileri adına yerine getirdiği işlemlerin tümünü kapsamı nedeniyle, maddenin birinci fıkrasında, Türk adli mercilerinin soruşturma veya kovuşturmanın sonuçlandırılması ya da verilen mahkûmiyet kararlarının yerine getirilmesi için ihtiyaç duyduğu her konuda yabancı devletten adli yardımlaşma talebinde bulunabilmesini düzenlemektedir.

Birinci fıkranın (a) bendinde, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde adli yardımlaşma talebinden önce, delillerin korunması amacıyla yabancı devletten geçici tedbirlerin alınmasının istenebileceği düzenlenmektedir. Böylelikle, adli yardımlaşma talebinin yabancı adli mercilere iletilmesi sürecinde delillerin kaybolmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Birinci fıkranın (b) bendinde, tebligata ilişkin adli yardımlaşma taleplerindeki kısıtlayıcı veya zorlayıcı ihtarlarla ilgili düzenleme yapılmaktadır. Muhakeme sürecindeki kısıtlayıcı veya zorlayıcı tedbirler, devlet egemenliğinin bir sonucu olup, her devlet bunu kendi mülkî sınırları içerisinde kullanabilmektedir. Dolayısıyla tebliğ işlemini hangi devletin adli mercii yapıyorsa, kısıtlayıcı veya zorlayıcı tedbirlerde de bu devlet adli mercilerinin takdiri belirleyici olmaktadır. Nitekim, bazı devletlerce meşruhat ihtiva eden tebligat talepleri sırf bu nedenle yerine getirilmemektedir. Düzenlemeyle, Türk adli mercileri tarafından hazırlanan tebligata ilişkin adli yardımlaşma taleplerinde, kısıtlayıcı veya zorlayıcı tedbirlere yer verilmeyeceği belirtilerek, bu sorunun aşılması amaçlanmaktadır.

Birinci fıkranın (c) bendinde, Türk adli mercilerinin, adli yardımlaşma talebiyle birlikte gerekli görmesi hâlinde, işlemin yerine getirilmesi sırasında yabancı devlette hazır bulunma talebinde bulunabileceği düzenlenmektedir. Hazır bulunma yöntemiyle, soruşturma veya kovuşturma makamlarının, başka ülkede ifadeleri alınacak veya sorgusu yapılacak kişileri huzurlarında görmeleri, bunların tutum ve davranışlarını gözlemleyebilmeleri, imkân tanınan ölçüde yargısal işlemlere katılabilmeleri ve bu şekilde “doğrudan doğruyalık/yüz yüzelik” ilkesi gerekliliklerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Birinci fıkranın (ç) bendinde, yabancı devlet adli mercilerinin, adli yardımlaşma talebini kendi hukukuna uygun olarak yerine getireceği ve yapılan işlemin Türk hukuku bakımından da geçerli sayılacağı düzenlenmektedir. Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesinin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında ve ülkemiz tarafından imzalanan ikili andlaşmalarda benzer düzenlemeler bulunmaktadır. Devletlerin farklı hukuk sistemlerinin bulunması sebebiyle, adli yardımlaşma talepleri, yardım istenen devletçe, ancak kendi mevzuatında öngörülen usullere uygun olarak yerine getirilebilmektedir. Bu durum, yapılan işlemin talep eden devlet hukuku bakımından da geçerli sayılmasını zorunlu kılmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise mevcut bir ceza soruşturması veya kovuşturması sırasında Türk adli mercilerinin, yabancı bir devletin ceza soruşturması başlatmasına veya adli yardımlaşma talebinde bulunmasına neden olabilecek bilgileri öğrenmesi hâlinde, bu

bilgilerin kendi soruşturmalarına veya kovuşturmalarına hâlel getirmemesi şartıyla ilgili devlete iletilmek üzere Merkezî Makama bildirebileceği düzenlenmektedir. Bu bildirimde, yabancı devletin talebi aranmamaktadır. Uluslararası adli işbirliğinde anlık bilgi paylaşımı olarak bilinen bu husus, Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesinin Ek 2 Protokol (CETS 182) 11 inci maddesinde yer almaktadır.

MADDE 8- Maddeyle, yabancı adli mercilerin cezaî konulardaki adli yardımlaşma taleplerinin, Türk adli mercileri tarafından yerine getirilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmektedir.

Birinci fıkranın (a) bendinde, yabancı devlet adli yardımlaşma taleplerinin Türk hukukuna uygun olarak yerine getirileceği düzenlenmektedir. Yabancı devlet tarafından adli yardımlaşma talebinin yerine getirilmesinde özel bir usulün talep edilmesi hâlinde, bu usulün talepten önce belirtilmesi gerekir. Söz konusu özel usul, Türk hukukuna aykırı olmamak kaydıyla uygulanabilecektir. Adli yardımlaşma taleplerinin, talep edilen devlet hukukuna göre yerine getirilebileceği hususu, Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesinin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında ve ülkemiz tarafından imzalanan ikili anlaşmalarda da yer almaktadır.

Birinci fıkranın (b) bendinde, Türk adli mercilerinin, yabancı adli yardımlaşma taleplerini kısmen veya tamamen reddetme ve gerek görülen hallerde ek bilgi veya belge talebinde bulunma yetkisi düzenlenmektedir. Adli yardımlaşmaya dayanak teşkil eden çok taraflı ve ikili milletlerarası anlaşmalarda veya Tasarının 4 üncü maddesinde yer verilen ret sebeplerinin varlığı hâlinde, adli yardımlaşma talepleri, Türk adli mercilerince gerekçe gösterilmek suretiyle kısmen veya tamamen reddedilecektir.

Birinci fıkranın (c) bendinde, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, adli yardımlaşma talebi iletilmeden önce yabancı devletin, delillerin korunması amacıyla geçici tedbirlerin alınmasını isteyebileceği düzenlenmektedir. Bu şekilde, adli yardımlaşma talebinin Türk adli mercilerine iletilmesi sürecinde delillerin kaybolmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Geçici tedbirler, Türk hukuku uyarınca incelenecek ve değerlendirilecektir. Ayrıca, yabancı devletin adli yardımlaşma talebinin, geçici tedbirin alındığı tarihten itibaren kırk gün içinde Merkezî Makama ulaşmaması hâlinde, geçici tedbirlerin yetkili makam veya merciler tarafından derhal kaldırılacağı belirtilerek, işlemlerin sürüncemede kalmasının ve ilgililerin mağduriyetine sebebiyet verilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Birinci fıkranın (ç) bendinde yapılan düzenlemeyle, yabancı adli mercilerce yürütülen ceza soruşturması veya kovuşturması çerçevesinde arama veya elkoyma isteklerini içeren adli yardımlaşma taleplerine konu olan suçun, iadeye elverişli suçlardan olması gerektiği belirtilmektedir. Söz konusu düzenleme yapılırken ülkemizin Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesinin 5 inci maddesinin birinci fıkrasına koyduğu çekince dikkate alınmaktadır. Bu çerçevede, adli yardımlaşmaya konu fiilin ülkemizde ve talep eden devlette karşılıklı olarak suç olarak tanımlanmış olması ve bu suçun iadeye elverişli suçlardan olması şartları aranmaktadır. Düzenlemeyle ayrıca, talep üzerine elkonulan malvarlığı değerleri ile taşınmaz, hak ve alacaklarla ilgili olarak Türk adli mercilerinin yılda en az bir defa talep eden devletten tedbirin devamının istenip istenmediğine ilişkin bilgi talep edeceği düzenlenerek; cevap gelmemesi hâlinde ilgililerin mağduriyetine sebebiyet vermemek için tedbirin kaldırılmasına imkân sağlanmaktadır.

Birinci fıkranın (d) bendinde, yabancı bir devletten gelen tebligat talebinde, ilgilisi hakkında kısıtlayıcı veya zorlayıcı tedbir uygulanacağına ilişkin ihtar bulunması hâlinde, talebin reddedileceği düzenlenmektedir. Bu şekilde tebligat muhatabının, beklenmedik bir durumla karşılaşmaması, adli yardımlaşma talebinin, münhasıran tebligata konu istem kapsamında yerine getirilmesi, böylelikle hukukun evrensel ilkeleriyle bağdaşır bir adli yardımlaşmanın gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Birinci fıkrasının (e) bendinde, yabancı adlî mercilerin gerekli görmesi hâlinde, adlî yardımlaşma talebiyle birlikte işlemin yerine getirilmesi sırasında ülkemizde hazır bulunmayı isteyebileceği belirtilmektedir. Hazır bulunma yöntemiyle, soruşturma veya kovuşturma makamlarının, ülkemizde ifadeleri alınacak veya sorgusu yapılacak kişileri huzurlarında görmeleri, bunların tutum ve davranışlarını gözlemleyebilmeleri, imkân tanınan ölçüde yargısal işlemlere katılabilmeleri ve bu şekilde “doğrudan doğrualık/yüz yüzelik” ilkesi gerekliliklerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Birinci fıkranın (f) bendinde ise kişi hakkında Türk mahkemelerince verilir kesinleşen bir mahkûmiyet veya beraat hükmü bulunması ya da suçun affa veya zamanaşımına uğramış olması hâlinde, aynı fiille ilgili olarak yabancı devletlerce yapılan adlî yardımlaşma taleplerinin yerine getirilmeyebileceği düzenlenmektedir. Söz konusu hüküm, ceza hukukunun evrensel ilkelerinden olan “ne bis in idem” kuralının bir yansımasıdır.

MADDE 9- Maddeyle, görüntülü ve sesli iletişim tekniklerinin uluslararası adlî yardımlaşmada kullanılabilmesi imkânı düzenlenmektedir. Yargılama faaliyetlerinin temel önceliklerinden biri, usul ekonomisi dâhilinde davaların süratli ve en az giderle sonuçlandırılmasıdır. Bu husus, Anayasanın 141 inci maddesinin dördüncü fıkrasında; “Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.” şeklinde belirtilmiştir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 58 inci, 180 inci ve 196 ncı maddelerinde görüntü ve ses aktarma teknolojilerinin yargılama faaliyetlerinde kullanılmasına imkân sağlanmıştır. Düzenlemeyle, adlî yardımlaşma taleplerinin gerek talep eden, gerekse talep edilen devlet olarak görüntülü ve sesli iletişim tekniği kullanılması yoluyla yerine getirilebilmesine imkân sağlanmaktadır. Maddenin birinci fıkrasında, ikinci ve üçüncü fıkralardan farklı olarak bu işlemlerin, yerine getiren devletin yetkili makam veya mercilerinin yönetimi altında ve bu devletin hukuku uyarınca yürütüleceği düzenlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, Türkiye ile yabancı devlet arasında milletlerarası anlaşmanın varlığı hâlinde, Türk adlî mercileri tarafından yabancı makamlardan adlî yardımlaşmanın görüntülü ve sesli iletişim tekniği kullanılmak suretiyle yerine getirilmesinin istenmesi durumunda, bu talebin Türk adlî mercilerinin yönetimi altında ve Türk hukuku uyarınca yürütüleceği düzenlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Türkiye ile yabancı devlet arasında milletlerarası anlaşmanın varlığı hâlinde, yabancı adlî merciler tarafından Türk adlî mercilerinden adlî yardımlaşma talebinin görüntülü ve sesli iletişim tekniği kullanılmak suretiyle yerine getirilmesinin istenmesi durumunda, bu talebin yabancı adlî mercilerin yönetimi altında ve bu ülke hukuku uyarınca yürütüleceği düzenlenmektedir.

Birinci fıkrada, adlî yardımlaşma talep edilen ülke hukuku uygulanmakta iken, ikinci ve üçüncü fıkralarda, iki ülke arasında milletlerarası bir anlaşmanın bulunması kaydıyla işlem, talep eden ülke yönetimi altında ve bu ülke hukukuna uygun olarak yerine getirilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, yabancı adlî makamların taleplerinin yerine getirilmesi sırasında Türk adlî mercilerinin hazır bulunacağı ve Türk hukukunun temel ilkelerinin ihlal edilmemesi hususunun gözetileceği hüküm altına alınmaktadır.

İkinci ve üçüncü fıkralar çerçevesinde adlî yardımlaşma talebinin görüntülü ve sesli iletişim tekniği kullanılmak suretiyle yerine getirilmesine ilişkin daha detaylı düzenlemeler, Ceza İşlerinde Karşılıklı Adlî Yardım Avrupa Sözleşmesinin Ek 2 Protokolünün (CETS 182) 9 uncu maddesinde yer almaktadır.

MADDE 10- Suçluların iadesi kavramı ve süreci, Türkiye'nin taraf olduğu Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi ve ikili sözleşmelerde genel hatlarıyla düzenlenmiştir. İade sürecine ilişkin gerçekleştirilecek işlemlerin ayrıntıları, devletlerin iç mevzuatındaki düzenlemelere bırakılmıştır.

Türk Ceza Kanununun 18 inci maddesinde "iade" hususu "geri verme" şeklinde ifade edilerek, maddede sadece Türkiye'den yabancı devlete iade usulü düzenlenmiştir. Bununla birlikte mezkûr madde, iade kurumunun ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılayamamaktadır. Bu durum uygulamada belirsizliklere ve farklılıklara neden olmaktadır.

Maddede, Türkiye'den yabancı devlete iade hususu düzenlenmektedir. Bu kapsamda, yabancı ülkede işlenen bir suç nedeniyle bu ülkenin adli mercileri tarafından yürütülen soruşturma veya kovuşturmanın sonuçlandırılması ya da mahkûmiyet hükümlerinin infaz edilebilmesi amacıyla yapılacak iade konusu açıklanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, soruşturma veya kovuşturma aşamasında iadenin, hem talep eden devlet hem de Türk hukukuna göre üst sınırı bir yıl veya daha fazla hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren suçlar bakımından mümkün olabileceği belirtilmektedir. Mahkûmiyet kararlarının infazı için yapılacak iade ise hükmolunan cezanın en az dört ay hürriyeti bağlayıcı bir ceza olması koşuluna tabi tutulmaktadır. İadesi istenen kişinin birden fazla suçun faili olması durumunda, bu suçlardan bazılarının cezasının belirtilen sürelerin altında kalması halinde dahi birlikte iadeye konu edilebileceği düzenlenmektedir. Söz konusu düzenleme Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi hükümleriyle uyumludur.

Maddenin üçüncü fıkrasında, aynı kişi hakkında birden fazla devlet tarafından eş zamanlı olarak nitelendirilebilecek iade talebinin bulunması halinde izlenecek usul belirlenmektedir. Bu kapsamda taleplerin öncelik sıralamasının; suçların ağırlığı, işlendiği yer, taleplerin geliş sırası, kişinin vatandaşlığı ve yeniden iade edilme ihtimali gibi şartlar göz önünde bulundurularak Merkezî Makam tarafından belirleneceği düzenlenmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, Türk Ceza Kanununun 18 inci maddesinin sekizinci fıkrasındaki mer'i hükme yer verilmektedir.

MADDE 11- Maddeyle, yabancı devletin iade talebinin kabul edilmeyeceği haller düzenlenmektedir.

Birinci fıkranın (a) bendinde, Anayasanın 38 inci maddesinin son fıkrasıyla uyumlu bir düzenleme yapılmaktadır. Aynı düzenleme Türk Ceza Kanununun 18 inci maddesinde de yer almaktadır. Buna göre, Türkiye, Uluslararası Ceza Divanına üye olana kadar hiçbir şekilde vatandaşını başka bir ülkeye iade etmeyecektir. Bununla birlikte, yabancı devletin iade talebine konu eylemler nedeniyle Türkiye'de, bu kişi hakkında Türk Ceza Kanununun 11 inci maddesi hükmü uyarınca soruşturma başlatılabilecektir.

Birinci fıkranın (b) bendiyle, iade edilecek kişinin talep eden devlette ayrımcılığa maruz kalabileceği durumlara karşı, iadeye istisna getirilmektedir. İade hükümleri içeren pek çok uluslararası sözleşmede de yer alan bu düzenlemenin kaynağı, 1951 tarihli Mültecilerin Hukukî Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesidir.

Birinci fıkranın (c) bendinin (1) numaralı alt bendiyle, düşünce suçu, siyasî suç veya siyasî suçla bağlantılı suçların iadesi yasaklanmakta olup, Türk Ceza Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle uyumlu bir düzenleme içermektedir. Siyasî suç nedeniyle iade talebinin reddedilmesi hususu, uluslararası alanda genel kabul görmüş ve birçok sözleşmede özel bir ret sebebi olarak yer almıştır.

Birinci fıkranın (c) bendinin (2) numaralı alt bendi, iadenin dayanağını teşkil eden fiilin, sırf askerî suç niteliğinde olmaması gerektiğini düzenlemektedir.

Birinci fıkranın (c) bendinin (3), (4) ve (5) numaralı alt bentlerinde yer alan ret sebepleri ise Türk Ceza Kanununun 18 inci maddesinde düzenlenmiş haliyle aynen alınmıştır.

Birinci fıkranın (ç) bendinde, iade talebine konu eylemlere ilişkin Türkiye’de sonuçlanmış bir yargılama bulunması durumunda, “ne bis in idem” ilkesi gereğince yabancı devletin iade talebinin reddedileceği düzenlenmektedir.

Birinci fıkranın (d) bendinde, iade hâlinde talep eden devlette kişiye ölüm cezası veya insan onuru ile bağdaşmayan bir ceza uygulanabileceğine dair kuvvetli şüphe sebepleri mevcut ise, talebin kabul edilmeyeceği düzenlenmektedir. Ancak, bu nitelikteki bir cezanın infaz edilmeyeceği hususuna ilişkin, üçüncü fıkraya göre Türk makamlarının yeterli göreceği bir teminat verilmesi hâlinde talep kabul edilebilecektir. Bu konuda verilen teminatların yeterli olup olmadığının takdir yetkisi, Türk makamlarına ait olacaktır.

İkinci fıkrada, iade talebinin dayanağını teşkil eden fiilin bütün unsurları, özellikle işleniş şekli, suçun işlenişinde kullanılan araçların veya ortaya çıkan sonuçların ağırlığı dikkate alındığında, fiilin ceza hukukunu ilgilendiren boyutu siyasî niteliğine göre daha ağırsa, fiilin siyasî suç sayılamayacağı öngörülmektedir. Bir başka anlatımla, siyasî amaçlı şiddet içeriyorsa, örneğin bombalama, adam öldürme, yaralama gibi suçların unsurlarını taşıyorsa, siyasî suç değerlendirmesine dayalı olarak iadenin reddedilmesi mümkün olmayacaktır. İkinci fıkranın son cümlesinde soykırım ve insanlığa karşı suçların siyasî suç sayılamayacağı kabul edilmektedir.

Dördüncü fıkrada, Türkiye’de ikamet eden veya evlenmek suretiyle Türkiye’ye yerleşen ya da talep tarihinde onsekiz yaşından küçük olan iade talebine konu kişilerin, sosyal ve ekonomik bağları da dikkate alınarak, telafisi imkânsız bir zarar görmeleri veya aile birlikteliklerinin bozulması ya da yaşı küçük olan ilgilinin yabancı devlete intibakta zorlanması gibi durumlar dikkate alınarak, iade talebinin reddedilebilmesi imkânı getirilmektedir.

MADDE 12- Maddeyle, iade ve sınır dışı edilme işlemleri arasındaki ilişki düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, iade süreci başlatılmadan önce ilgilinin sınır dışı edilme seçeneği saklı tutulmakta; ancak, iade süreci başlatıldıktan sonra Merkezî Makamın görüşü alınmadan kişinin sınır dışı edilemeyeceği hüküm altına alınmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, iade sürecinin olumsuz sonuçlanması hâlinde, iade talebine konu kişinin, Merkezî Makamın olumlu görüşü alınmadan iade talebi reddedilen devlete sınır dışı edilemeyeceği düzenlenmektedir.

MADDE 13- Maddeyle, uygulama birliğinin sağlanması amacıyla iade taleplerinde ön incelemenin Merkezî Makam tarafından yapılması esası benimsenmektedir. İade talepleri, Merkezî Makam tarafından Türkiye’nin taraf olduğu ilgili milletlerarası andlaşma hükümleri, andlaşma bulunmaması durumunda uluslararası teamül ve karşılıklılık ilkesi ile kanun hükümlerine uygunluk açısından incelenecektir. Uygun bulunan iade evrakı yetkili adli mercilere gönderilecektir. İade evrakında eksiklik bulunması hâlinde, Merkezî Makam bu eksikliklerin giderilmesini yabancı devletten isteyebileceği gibi talebi reddetme yetkisine de sahip olacaktır.

MADDE 14- Maddede, geçici tutuklama müessesesi ve şartları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, yabancı devletin iade talebini iletmesinden önceki aşamada, iade talebine konu olabilecek bir suçun işlendiğinin kabulü için kuvvetli şüphe bulunması şartıyla, kişinin geçici olarak tutuklanabileceği hüküm altına alınmaktadır. Bu işlem yapılırken Türkiye’nin taraf olduğu milletlerarası andlaşma hükümleri ile mütekabiliyet ilkesi gözetilecektir. Madde kapsamındaki kuvvetli şüphenin temel dayanağını, yabancı makamlar tarafından iletilecek yakalama müzekkeresi oluşturacaktır. Kişinin eylemlerini açıklayan ve yabancı adli mercilerce düzenlenen yakalama müzekkeresine istinaden, yabancı

devletin talebi ve Merkezî Makamın uygun bulması üzerine, iadesi talep edilecek kişi geçici olarak tutuklanabilecektir. Düzenlemeyle, talep eden devletle aramızda herhangi bir milletlerarası anlaşma bulunmaması hâlinde, geçici tutuklama işlemlerinin müttekabiliyet çerçevesinde yapılabilmesi mümkün kılınmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendi kapsamına giren bir suç işlediği yönünde kuvvetli şüphe bulunan kişinin, yabancı devletin talebine bağlı olmaksızın iade amacıyla geçici olarak tutuklanabileceği düzenlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, geçici tutuklanması talep edilen kişinin, Türkiye’de bulunduğu yerin bilinmemesi hâlinde takip edilecek usul gösterilmektedir. Buna göre, yakalanıp hâkim önüne çıkartılan kişinin, Tasarıyla düzenlenmesi öngörülen rızaya dayalı iade usulünden yararlanma imkânı ile bunun hukukî sonuçları hakkında da bilgilendirilmesi hükme bağlanmaktadır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, geçici tutuklama süresinin sınırının hangi kriterlere göre belirleneceği; beşinci fıkrasında ise geçici tutuklama yerine adlî kontrol kararı verilebilmesi imkânı düzenlenmektedir. Her iki tedbirle de kişinin kaçmasının önlenmesi amaçlandığından, adlî kontrol tedbirlerinin tercihi durumunda, Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan “yurt dışına çıkarmamak” ve “Hâkim tarafından belirlenen yerlere, belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurmak” tedbirleri önem taşıyacaktır.

Geçici tutuklama süresi, talep eden devlete, iade evrakı ile ilgili belgelerin resmî yollardan ülkemize iletilmesi imkânını vermektedir. Maddenin altıncı fıkrasında, bu süre içinde iade evrakı iletilmediğinde, geçici tutuklama ya da adlî kontrol kararının kaldırılması hususu düzenlenmektedir. Bununla birlikte, iade evrakının daha sonra ulaşması hâlinde kişinin kaçmasını engelleyecek koruma tedbirlerine başvurulmasının mümkün olduğu düzenlemeyle hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 15- Maddeyle, Türk Ceza Kanununun 18 inci maddesindeki hükme benzer bir düzenlemeyle, iade talebinin hukukî olarak değerlendirilmesini ve iade yargılamasını yapacak mahkeme belirlenmektedir. Maddenin birinci fıkrasında bu görev, kişinin bulunduğu yer ağır ceza mahkemesine verilmektedir. Kişinin bulunduğu yerin belli olmaması hâlinde, yetki karmaşasına ve işlemlerin yavaş ilerlemesine sebebiyet vermemek amacıyla Ankara ağır ceza mahkemesinin yetkisi kabul edilmektedir. Ankara ağır ceza mahkemesine verilen bu yetkiyle, suç işleyen kişi hakkında, iadenin sağlanması amacıyla en kısa zamanda yakalama emri çıkarılması için gerekli adlî işlemlerin yapılması amaçlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, Merkezî Makam tarafından uygun bulunan iade evrakının, kişinin bulunduğu yer Cumhuriyet başsavcılığına iletilmesi üzerine, yabancı devletin iade talebi hakkında karar verilmesi amacıyla, ağır ceza mahkemesinden talepte bulunulması hususu düzenlenmektedir.

MADDE 16- Maddeyle, iade sürecinde başvurulabilecek koruma tedbirleri bakımından Ceza Muhakemesi Kanununa atıf yapılmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında, ağır ceza mahkemesince, iade evrakının ulaşmasından itibaren iade sürecinin her aşamasında ve kişi yabancı devlet makamlarına teslim edilinceye kadar, koruma tedbirlerine karar verilebileceği hükme bağlanmaktadır. Ülkemizin suçlu iadesi alanında en çok uyguladığı milletlerarası anlaşma olan Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesinin 1 inci maddesinde suçlu iadesi yükümlülüğüne ilişkin hüküm bulunmakta olup; ülkemizin taraf olduğu diğer sözleşmelerde de aynı şekilde suçlu iadesi yükümlülüğü getirilmiştir. Bu çerçevede, ülkemizde yakalanan ve iadesi talep edilen kişi hakkında devam eden iade sürecinde ilgilinin kaçmasını önlemek amacıyla öncelikle tutuklama tedbirine

başvurulmasına ihtiyaç bulunmaktadır. İade sürecinde başvurulacak olan koruma tedbirleri içinde, tutuklamanın diğer tedbirlere nazaran önem ve öncelik taşıdığı maddenin diğer fıkralarından da anlaşılmaktadır. Mahkemenin “iade talebinin kabul edilebilir olduğuna” dair karar vermesine rağmen, iadesi talep edilen kişiyi adlî kontrol altında serbest bırakması, devam eden iade süreci içinde kişinin Türkiye dışına kaçması ve bu nedenle iade talebinin konusuz kalması uygulamada rastlanabilen sorunlardan biridir. Ancak kişinin uzun süreden beri Türkiye’de ikamet etmesi ve belli bir iş sahibi olması gibi güçlü sosyal ve ekonomik bağları dikkate alınarak, tutuklama dışında diğer tedbirlere başvurulması da mahkemenin takdirinde olacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında, yabancı devlet makamlarına teslim edilinceye kadar, iade süreci içinde tutuklu olan kişinin tutukluluk durumunun, Ceza Muhakemesi Kanununun 108 inci maddesi uyarınca ağır ceza mahkemesince en geç otuzar günlük sürelerle incelenmesi hükme bağlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, mahkemenin iade talebinin kabul edilebilirliğine ilişkin kararının kesinleşmesinden itibaren bir yıl içinde 19 uncu maddeye göre, iadenin gerçekleştirilip gerçekleştirilmeyeceği hususunda bir karar verilmemesi hâlinde, kişi hakkında verilen koruma tedbirlerinin kaldırılacağı düzenlenmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında ise iade tutuklamasına bir sınırlama getirilerek, iadesi talep edilen kişinin hürriyetinin kısıtlanmasının, talebe konu suç için öngörülen ceza miktarı veya infaz edilecek ceza süresi ile orantılı olması gerektiği düzenlenmektedir. Başka bir anlatımla, kişinin iade amacıyla tutuklu kalabileceği azami sürenin, yabancı mahkûmiyet kararında yer alan cezanın ya da soruşturma veya kovuşturma konusu olan suçtan dolayı alabileceği cezanın muhtemel infaz süresini aşmaması gerekmektedir.

MADDE 17- Maddeyle, iade talebine rıza gösteren kişinin bir an önce talep eden yabancı devlete teslim edilmesini amaçlayan rızaya dayalı iade usulü düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, bu usulün uygulanmasında temel şart olarak kişinin iadeye rıza göstermesi aranmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasına göre ağır ceza mahkemesince, iadesi talep edilen kişiye, Ceza Muhakemesi Kanununda belirtilen haklarıyla birlikte rızaya dayalı iadenin mahiyeti ve hukukî sonuçlarının anlatılması gerekmektedir. Bu çerçevede, Ceza Muhakemesi Kanununun 147 nci maddesinde yer alan hakları hatırlatıldıktan sonra kişiye, rızaya dayalı iadenin mahiyeti ve iadeye rıza gösterilmesinin hukukî sonuçlarının anlatılması, bu aşamadan sonra rızaya dayalı iade usulünü kabul edip etmediğinin sorulması öngörülmektedir. Kişinin iadeye rıza göstermesi, ağır ceza mahkemesi tarafından duruşma tutanağına geçirilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, mahkemenin, kişinin rızaya dayalı iade usulünü kabul etmesi üzerine talep eden devlet tarafından iletilen iade evrakını inceleyerek iadenin kabul edilebilir olup olmadığına karar vereceği düzenlenmektedir. Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesine Ek 3 Nolu Protokolün 2 nci maddesine göre rızaya dayalı iade için, olağan iade usulünde arananlardan daha az belge talep edilmektedir. Sözleşmenin açıklayıcı raporunda, devletlerin 2 nci maddeye karşı iade evrakının bütününe isteme şeklinde çekince koyabileceği ve iade evrakının tamamını isteyebileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda, Türkiye insan hakları standartları bakımından farklı ülkelerden talep almakta veya bu taleplerin bazılarında şahıslar hakkında kırbaç, kısas veya ölüm cezası gibi cezaların uygulanabileceğine ilişkin açıklamalar bulunmaktadır. Bu nedenle iade evrakının tamamının istenmesi önem arz etmektedir. Ayrıca, iade evrakının tümünün talep eden devlet tarafından iletilmesi, mahkemenin rızaya dayalı iade konusunda değerlendirmesini de etkileyebilecektir. Kişi iadeye rıza gösterse bile mahkeme, talebe konu suçun siyasî suç oluşturduğuna veya şahıs iade edildiği takdirde kötü muameleye maruz kalacağına ilişkin somut olguların bulunduğu ya da iade talebinin uluslararası raporlarda ağır insan hakları ihlalleri olan ülkelere geldiği durumlarda talebin kabul

edilebilir olmadığına karar verebilecektir. Bir başka deyişle, iadesi talep edilen kişi tarafından iadenin kabul edilmesi, mahkemenin yabancı devletin talebi hakkında olumlu karar vermesini gerektirmeyecektir. Mahkeme iade talebi hakkında karar verirken ister rızaya dayalı iade usulünü uygulasin ister normal iade usulünü uygulasin, iade için aranan koşulları değerlendirmesi gerekmektedir. Mahkemenin rızaya dayalı iade usulünü uygulayarak verdiği iadenin kabul edilebilir olduğuna ilişkin kararına karşı, Ceza Muhakemesi Kanununda belirtilen süre içinde itiraz edilebilecektir. Karara itiraz edilmemesi veya itiraz sonucu kararın kesinleşmesi hâlinde iade evrakının Merkezî Makama iletileceği hüküm altına alınmaktadır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, rızaya dayalı iade usulünün uygulanması sonucu verilen iade kararının yerine getirilip getirilmemesi hususundaki Merkezî Makamın takdir yetkisi düzenlenmektedir.

MADDE 18- Maddeyle, iade yargılamasının usulü düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, iade talebine konu kişinin, rızaya dayalı iade usulünün uygulanmasını kabul etmemesi hâlinde, normal iade sürecinin başlayacağı ve ağır ceza mahkemesince, Kanun ile ülkemizin taraf olduğu milletlerarası anlaşmalar çerçevesinde iade talebinin tüm yönleriyle incelenerek, talep hakkında olumlu ya da olumsuz bir karar verileceği düzenlenmektedir. Karar verildikten sonra kesinleşmesi beklenmeksizin bir örneğinin derhal Merkezî Makama iletilmesi gerekmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, yabancı devletten iletilen iade evrakının yetersiz olması nedeniyle talep hakkında bir karar verilememesi hâlinde, ağır ceza mahkemesinin ek bilgi ve belge talep edebileceği düzenlenmektedir. Ağır ceza mahkemesi bu talebini, yabancı devlete iletilmek üzere, Merkezî Makama gönderecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, iade talebine konu suçun mağdurunun, şikâyetçisinin, katılanının, malen sorumlu olan kişinin veya iade talebinde bulunan devletin, iade yargılamasında taraf olamayacağı ve katılma talebinde bulunamayacağı düzenlenmektedir. İade yargılaması, delil değerlendirme ve suçun sübutuna ilişkin bir yargılama olmadığı için katılmaya imkân verilmemektedir. Ancak, talep eden taraf devletin büyükelçilik ve konsolosluk yetkilileri ile bunların vekillerinin, davaya taraf olarak katılma hakları bulunmamakla birlikte, ağır ceza mahkemesinde yapılacak aleni duruşmaları takip etmeleri önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, mahkemenin iade konusundaki kararına karşı temyiz kanun yoluna başvuru hakkı düzenlenmektedir. Bu hak, Ceza Muhakemesi Kanununda belirtilen süre ve usullere göre kullanılabilir. Yargıtay, bu başvuruları üç ay içinde sonuçlandıracaktır.

MADDE 19- Maddenin birinci fıkrasında, ağır ceza mahkemesinin vermiş olduğu “iade talebinin kabul edilebilir olduğu”na dair karar kesinleştikten sonra bu karara istinaden yabancı devletin iade talebinin yerine getirilip getirilmemesi konusundaki takdir yetkisi düzenlenmektedir. İade kararının yerine getirilmesi, Dışişleri ve İçişleri Bakanlıklarının görüşü alınarak Adalet Bakanının teklifi ve Başbakanın onayına bağlı tutulmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında yer alan düzenlemeyle, Merkezî Makamın, iade talebinin kabul veya ret edildiğini, ilgili devlete ve iade edilmesi istenen kişiye bildirmesi gerekmektedir. Fıkra da yer alan “iadenin reddedilmesi” ibaresinden; mahkemenin iade talebinin reddine dair verdiği karar ile mahkemenin iade talebinin kabul edilebilir olduğuna dair kararı üzerine Başbakanın bu kararı yerine getirmeme kararının anlaşılması gerekir. İade talebinin reddi hâlinde, iade talebine konu kişi hakkındaki koruma tedbirlerinin de ivedilikle kaldırılması gerekmektedir.

MADDE 20- Maddenin birinci fıkrasında, yabancı devletin iade talebine ilişkin adli ve idari süreçlerin tamamlanmasını takiben Merkezî Makamın, kişinin teslimini ilgili bakanlıklarla işbirliği hâlinde gerçekleştireceği düzenlenmektedir. Uygulamada, iade sürecine ilişkin işlemler tamamlandığında, kişiyi teslim almaya gelecek yabancı devlet görevlilerine ve teslim tarihine ilişkin bilgi, İçişleri ve Dışişleri Bakanlıkları vasıtasıyla yabancı devletten talep edilmektedir. Genellikle, iadesi talep edilen kişinin teslimi havalimanı sınır kapılarında gerçekleştirilmektedir. Bu durum, deniz veya kara sınır kapılarında teslim engeli teşkil etmemektedir. Diğer yandan, iade sürecinde, yabancı devlet makamlarına teslim amacıyla, kişi hakkında tutuklama dışında 16 ncı maddenin birinci fıkrası uyarınca bir koruma tedbiri de uygulanabilir. İadesi talep edilen kişinin çocuk olması durumunda teslimin, pedagog, psikolog veya çocuk gelişimcisi gibi bir uzman nezaretinde yapılması gerekmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, iadesi talep edilen kişinin talep eden devlet ile belirlenen tarihte, haklı bir neden olmaksızın teslim alınmamasının sonuçları düzenlenmektedir. Belirlenen tarihten itibaren otuz gün içinde kişinin teslim alınmaması durumunda, bu sürenin sonunda kişi hakkındaki koruma tedbirlerinin kaldırılacağı hükme bağlanmaktadır. Yapılacak iade işlemlerinin gerçekleştirme koşulları dikkate alınarak sürenin üst sınırı otuz gün olarak belirlenmiştir. Haklı neden kavramıyla, kişilerin ya da devletlerin elinde olmayan, kontrol dışı gelişen olaylar kastedilmektedir. Sel ve deprem gibi tabiat olayları ya da teknik aksaklıklar gibi durumlar haklı neden kavramına örnek olarak gösterilebilir. Haklı bir nedenin varlığı hâlinde, Merkezî Makamın ilgili devletle ikinci bir teslim tarihi belirlemesi mümkündür.

Maddenin üçüncü fıkrasında, iadesine karar verilen kişi hakkında başka bir suç nedeniyle devam etmekte olan bir ceza soruşturması veya kovuşturması bulunması ya da hükmolunmuş bir hapis cezasının infazının gerekmesi hallerinde, Merkezî Makam tarafından resen teslimin ertelenmesine karar verilebilmesi hükme bağlanmaktadır. Aynı şekilde, kişinin seyahate engel teşkil eden hastalığı, teslimin ertelenmesine neden olabilecektir. Kişi, talep eden devlete iade edildiği takdirde, ülkemizde hakkında yapılan soruşturma veya kovuşturmanın sonuçlandırılması veya verilen hapis cezasının infazı için adli yardımlaşma veya iade sürecinin işletilmesi gerekmektedir. Kişinin adli yardımlaşma yoluyla ifadesinin alınması veya sorgusunun yapılması ya da hakkında verilen cezanın infazı amacıyla iadesinin talep edilmesi usul ekonomisine aykırı olacaktır. Zira bu durum, adli ve idari makamların gereksiz masaisine ve ek maliyetlere yol açacaktır. Bu nedenle, hakkında soruşturma, kovuşturma veya hükmolunmuş hapis cezası bulunan kişinin tesliminin ertelenmesine karar verilebilmesi öngörülmektedir. Fıkradaki şartlardan birinin varlığı hâlinde, Merkezî Makamın teslimin ertelenmesine ilişkin vereceği kararın, ivedilikle ilgili devlete ve iadesi talep edilen kişiye bildirilmesi gerekmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, iade talebine konu suç bakımından ispat aracı olarak yararlı görülen veya suçun işlenmesiyle elde edilen ve kişi yakalandığında üzerinde ele geçen ya da daha sonra ortaya çıkan eşyanın talep eden devlete teslim edilebileceği öngörülmektedir. Yabancı devletin talebine konu kişinin herhangi bir nedenle iadesinin gerçekleşmemesi hâlinde dâhi eşyanın teslimi mümkün kılınmaktadır.

Maddenin beşinci fıkrasında, yabancı devlet tarafından iadesi talep edilen eşyanın, Türkiye'deki bir soruşturma veya kovuşturma kapsamında suç delili olarak kabul edilmesi durumunda soruşturma ya da kovuşturma sonuçlanana kadar eşyanın tesliminin ertelenmesi imkânı getirilmektedir.

Maddenin altıncı fıkrasında, teslimi talep edilen eşyanın iyiniyetli üçüncü kişilere ait olduğunun tespit edilmesi hâlinde, eşyanın hiçbir şekilde yabancı devlete teslim edilmeyeceği hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 21- Maddenin birinci fıkrasında, mevzuatımıza göre iade koşullarının varlığının bulunması şartıyla yabancı bir devletten başka bir devlete iade edilen kişinin Türkiye’den transit geçişine izin verilmesine ilişkin düzenleme yer almaktadır. İade sürecinin bir boyutu olarak transit geçiş kavramı birçok milletlerarası andlaşmada yer almaktadır. Coğrafi konumundan dolayı ülkemize sıklıkla iade amaçlı “transit geçiş” talepleri iletiliyor olmasından dolayı böyle bir düzenlemeye gerek duyulmaktadır. Transit geçiş talebi değerlendirilirken, iade taleplerine ilişkin şartlar göz önünde tutulmaktadır. Bu nedenle, transit geçiş talebinde bulunan devlet ile ülkemiz arasındaki andlaşma ve Kanun hükümleri gereğince, ülkemize transit geçiş talebini içeren evrakın iletilmesi gerekmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, yabancı devlet tarafından yapılan transit geçiş taleplerinin Merkezî Makam tarafından karara bağlanacağı düzenlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, transit geçiş sırasında, kişinin hürriyetinin yirmidört saatten fazla kısıtlanmasını gerektiren hastalık, doğal afet, teknik sorunlar ve sair sebeplerin ortaya çıkması hâlinde, hürriyetten yoksunluğun usul hukuku itibarıyla dayanaksız kalmamasını teminen yapılacak geçici tutuklamanın usulü ve süresi düzenlenmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, transit geçişin durdurulabileceği haller belirlenmektedir.

Maddenin beşinci fıkrasında ise maddede yer alan transit geçiş hükümlerinin, hükümlü nakillerinde de uygun olduğu ölçüde uygulanacağı belirtilmektedir.

MADDE 22- Maddenin birinci fıkrasında, Türk adlî mercileri tarafından, ülkemizde işlenmiş bir suç sebebiyle, soruşturma veya kovuşturmanın sonuçlandırılabilmesi veya hükmolunan bir cezanın infazının sağlanması amacıyla yurtdışında bulunan şüpheli, sanık veya hükümlünün ülkemize iadesinin talep edilmesine ilişkin hükümler yer almaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, üst sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı kişinin iadesinin istenebileceği düzenlenmektedir. Kesinleşmiş mahkûmiyet kararının infazı için ise en az dört ay hapis cezasının bulunması gerekmektedir. Ancak, iade talebinde bulunulan kişinin birden fazla suçu bulunması hâlinde, bunlardan bazılarının cezası belirtilen sürelerin altında olsa dahi birlikte iadeye konu edilebilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Türk adlî mercilerinden gelen iade taleplerinin şekil ve içerik açısından, Türkiye’nin taraf olduğu milletlerarası andlaşma ve Kanun hükümlerine uygunluğunu denetlemek amacıyla Merkezî Makama ön inceleme yetkisi verilmektedir. Bu bağlamda Merkezî Makam, infaz mevzuatına göre ceza infaz kurumunda geçirilecek süreyi dikkate alarak kişi ve kamu yararı dengesi yönünden açık bir orantısızlık ortaya çıkması halinde iade yoluna başvurulmasının uygun olmadığına karar verebilecektir. Bununla birlikte, fıkra, iadenin gerçekleşmesi hâlinde, Türkiye’nin millî güvenliğinin veya uluslararası ilişkilerinin zarar görme ihtimalinin bulunması hali, iade talebinin reddedilebileceği diğer bir sebep olarak düzenlenmektedir. Bu durumda da Merkezî Makam, iade talebini yabancı devlete iletmeksizin doğrudan adlî mercilere geri gönderebilecektir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, iade sürecinin bir parçası olan ve Tasarının diğer maddeleriyle düzenlenen transit geçiş ve eşyaların teslimine ilişkin hükümlerin, uygun olduğu ölçüde Türkiye’nin iade taleplerinde de uygulanacağı hükme bağlanmaktadır.

MADDE 23- Maddede, Türkiye’de yürütülen bir soruşturma veya kovuşturmanın yabancı bir devlete devredilmesi ile yabancı devlet adlî mercilerince yürütülen soruşturma ve kovuşturmanın Türk adlî mercilerince devralınmasına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında, Türkiye’nin taraf olduğu ikili veya çok taraflı milletlerarası andlaşmaların varlığı hâlinde Anayasanın 90 ıncı maddesine atfen, milletlerarası andlaşmalar ile Kanun hükümlerinin birlikte uygulanacağı belirtilmektedir. Özellikle, Ceza

Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi göz önünde bulundurulması gereken çok taraflı andlaşmaların başında gelmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise Türkiye'nin taraf olduğu ikili veya çok taraflı milletlerarası andlaşmanın bulunmaması hâlinde uluslararası hukukun temel ilkelerinden olan "mütakabiliyet" prensibi gözetilmek suretiyle, Kanun hükümlerine göre soruşturma ve kovuşturma devri işlemlerinin gerçekleştirileceği hükme bağlanmaktadır.

MADDE 24- Maddede, Türkiye'de yürütülen bir soruşturma veya kovuşturma yabancı devlet adli mercilerine devredilmesine ilişkin genel esaslar düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, Türkiye'deki bir soruşturma veya kovuşturmanın hangi hallerde devredilebileceği, Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin 8 inci maddesi esas alınarak belirlenmiştir. Fıkarda belirtilen tahdidi hallerin varlığına bağlı olarak, Türk adli mercilerince devir kararı verilebilecektir.

Soruşturmanın veya kovuşturmanın yabancı devlete devredilebilmesi için, devre konu suçun üst sınırının bir yıl veya daha fazla hapis cezası olması gerekmektedir.

Soruşturma veya kovuşturmalar;

a) Şüpheli veya sanığın yabancı devletin vatandaşı olması nedeniyle Türkiye'de hazır bulundurulamaması veya adli yardımlaşma yoluyla savunmasının alınamaması,

b) Türk vatandaşı olan şüpheli veya sanığın yabancı devlette mutad olarak bulunması veya delillerin bu devlette olması nedeniyle devrin, gerçeğin ortaya çıkarılmasına imkân vermesi,

hallerinde devredilebilecektir. Örneğin, İsveç vatandaşı iki turistin Antalya'da buldukları sırada birbirlerine karşı işledikleri suçtan dolayı yapılan soruşturma veya kovuşturmanın, bu kişilerin yabancı ülkede bulunması nedeniyle sonuçlandırılmaması halinde soruşturma veya kovuşturmanın devredilebilmesi imkânı tanınmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, devir talebi ve buna ilişkin izlenecek usul düzenlenmektedir. Buna göre, yabancı devlete devir talebinde bulunulmadan önce, adli mercilerce devrin mümkün olup olmadığı hususunda Merkezî Makamdan olumlu görüş alınması gerekmektedir. Maddede, usul ekonomisi mülahazasıyla, resmi bir devir talebinin yapılmasından önce, Merkezî Makam aracılığıyla devir imkânı bulunup bulunmadığının ilgili devletin de tutumu öğrenilmek suretiyle araştırılması öngörülmektedir. Böylelikle, gereksiz yere ya da çok erken bir aşamada soruşturma ve kovuşturmanın devri talebinden doğabilecek sakıncaların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Merkezî Makam, adli mercilerin talebi üzerine Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası andlaşmalar ve ilgili yabancı devlet uygulamalarını göz önünde bulundurmak suretiyle devir talebini değerlendirecektir.

Merkezî Makamın olumlu görüşü üzerine, adli mercilerce hazırlanacak devir talebine, yabancı devletin değerlendirmesine sunulmak üzere soruşturma veya kovuşturma dosyasının bir sureti ve yabancı devletin istemi hâlinde, evrakın tercümesi eklenecektir. Ancak, delil niteliğindeki eşyalar, kaybolma ve delil özelliğini yitirme ihtimaline binaen, ilgili devlet tarafından soruşturma veya kovuşturmaya başlanılmasından sonra ve istem üzerine bu devlete iletilecektir. Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin 15 inci maddesinde de aynı hüküm yer almaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, soruşturma aşamasında, devir talebinin yabancı devlet tarafından kabul edilmesi hâlinde Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesinde belirtilen şartlardan bağımsız olarak kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verileceği düzenlenmektedir. Diğer bir anlatımla, fıkarda öngörülen açık düzenleme karşısında, Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesinde öngörülen şartların bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilecektir. Aynı şekilde, Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesine bağlanan sonuçlar, bu madde açısından dikkate alınmayacaktır. Bu durumda soruşturmanın devralınmasından sonra,

yabancı devlette kamu davasının açılması halinde kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilecektir. Fıkranın son cümlesinde ise yabancı devlette kamu davası açılmaması hâlinde savcılık tarafından, yargılama yetkisinin kullanılması çerçevesinde yabancı devlet kararının gerekçesi değerlendirilmek suretiyle soruşturmaya devam edilebileceği hükme bağlanmaktadır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, üçüncü fıkraya paralel şekilde kovuşturma aşamasında devir talebinin yabancı devlet tarafından kabul edilmesi üzerine yapılacak işlemler gösterilmektedir. Buna göre yabancı devlet, devir talebini kabul ettiği takdirde, Türk mahkemelerince durma kararı verilecektir. Yabancı devletteki yargılama sonucunda sanık hakkında mahkûmiyet kararı verilmesi durumunda düşme kararı verilecek; mahkûmiyet kararı dışında bir karar verilmesi durumunda ise Türk mahkemelerince yargı yetkisinin kullanılması çerçevesinde yabancı devlet mahkemesinin kararının gerekçesi değerlendirilerek kovuşturmayaya devam edilebilecektir.

Maddenin beşinci fıkrasında, üçüncü ve dördüncü fıkralarda belirtilen durumlara ek olarak, yabancı devlet tarafından devir talebinin kabul edilmesinden sonra, hangi hallerde Türk adlî mercilerince soruşturmaya veya kovuşturmayaya devam edileceğine ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Buna göre, yabancı devletin soruşturma veya kovuşturmanın devrinin kabulüne ilişkin kararından vazgeçtiğini bildirmesi veya devredilen soruşturma veya kovuşturmanın sağlıklı şekilde yürütülmediğinin Merkezî Makamca adlî mercilere bildirilmesi hâlinde soruşturma veya kovuşturmanın yürütülmesine karar verilecektir.

Maddenin altıncı fıkrasında, devir talebinden önce veya talep esnasında ilgili devletten, elkoyma ve tutuklama dahil bütün koruma tedbirlerine başvurulmasının istenebileceği düzenlenmektedir. Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin 27 nci maddesinde devir talebinden önce, sadece geçici tutuklama tedbiri öngörülmüş iken, maddeyle diğer koruma tedbirlerinin de istenebilmesi mümkün hale getirilmektedir. Uluslararası adlî işbirliği hükümleri uyarınca, adlî yardımlaşma talebi kural olarak, talep edilen devletin hukukuna göre yerine getirilmektedir. Bu esas, geçici koruma tedbiri talepleri için de geçerli olacaktır.

MADDE 25- Maddede, yabancı devlet adlî mercilerince yürütülen bir soruşturma veya kovuşturmanın Türk adlî mercilerince devralınmasına ilişkin genel esaslar düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrası, Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin 11 inci maddesinde yer alan düzenlemelere benzer koşulları içermektedir. Fıkroda, öncelikle Türk hukukuna göre zamanaşımına veya affa uğramamış ve üst sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suç nedeniyle yabancı devlette yürütülen soruşturma veya kovuşturmanın devralınabileceği düzenlenmektedir. Hapis cezasının sınırı belirlenirken soruşturma veya kovuşturmanın yabancı devlete devredilmesine ilişkin 24 üncü madde dikkate alınmıştır. Maddede, devir talebinin kabulüne ilişkin öncelikli şartlar belirlenmektedir. Bununla birlikte, değinilen ön şartların varlığına rağmen, fıkroda yer alan (a), (b), (c) ve (ç) bentlerindeki hallerden herhangi birinin varlığı hâlinde devir talebi kabul edilmeyecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında, yabancı devletlerce yapılan soruşturma ve kovuşturma devri taleplerinin yerine getirilmesinde yetki ve usule ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Merkezî Makamın uygun görmesi üzerine devir talebinin kabulü sonrasında ilgili Cumhuriyet başsavcılığı tarafından talebe konu suç hakkında soruşturma başlatılacağı hüküm altına alınmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında ise devir talebinde bulunan yabancı devlet hukukuna göre başlatılan soruşturma veya kovuşturma esnasında elde edilen delillerin Türk hukuku bakımından da geçerli olacağı belirtilmektedir. Düzenlemeyle, delillerin geçerliliği konusunda

uluslararası alanda kabul görmüş kurallardan delilin elde edildiği yer hukukuna uygunluğu prensibi maddeye yansıtılmaktadır.

MADDE 26- İnfaz devri, ceza hukuku alanında milletlerarası işbirliğinin ileri bir adımını teşkil etmektedir. İnfaz devrinin temelinde, ülkelerin yabancı ülke mahkemelerinin kararlarına ulusal mahkemelerin kararları gibi değer tanınmaları düşüncesi bulunmaktadır.

Yabancı devlet mahkemelerince verilen mahkûmiyet kararlarının Türkiye’de infazının düzenlendiği maddenin ilk fıkrasında, infaz devrinin koşulları belirlenmektedir. Bu çerçevede, öncelikle hükümlünün Türkiye’de bulunma zorunluluğu öngörülerek kararların infazının mümkün olması amaçlanmaktadır. Hükümlünün Türkiye’de bulunması; geçici bir nedenle ülkemizde bulunması değil, ikamet, iş ya da sosyal bağlara dayalı bir irtibat anlamına gelmektedir. Birinci fıkranın (b) bendinde, infazın devralınması için yabancı devlet mahkemesince verilen mahkûmiyet kararının kesinleşmiş olması koşulu düzenlenmektedir. Uluslararası hukuk ve başta Anayasa olmak üzere iç hukukumuz gereğince “suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar kimse suçlu sayılamaz” ilkesine istinaden ancak kesinleşen mahkûmiyet kararlarının infazı devralınabilecektir. Fıkranın (c) bendinde ise tarafı bulunduğumuz Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesinin 4 üncü ve 6 ncı maddeleriyle uyumlu olarak, mahkûmiyet kararına konu fiilin Türk hukukuna göre suç teşkil etmesi ve zamanaşımına uğramamış olması gerektiği hüküm altına alınmaktadır. Fıkranın (ç) bendiyle, merkezi makamlarca aksi kararlaştırılmadıkça, infazı devralınacak hürriyeti bağlayıcı cezanın, talep tarihi itibarıyla, ceza infaz kurumunda infazı gereken en az altı aylık bir ceza olması gerektiği hükme bağlanmaktadır. Böylelikle, infaz edilecek hürriyeti bağlayıcı cezanın belirli bir süreden az olması durumunda Türk Hukukuna göre uygulanma ihtimali doğan denetimli serbestlik veya alternatif infaz usulleri gibi cezanın infaz kurumunda yerine getirilmesi imkânını ortadan kaldıran ve devir amacına da uygun düşmeyen sonuçların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Birinci fıkranın son bendinde ise Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesiyle uyumlu olarak, infazın devralınması, aynı suçtan dolayı Türkiye’de soruşturma veya kovuşturma yapılmamış olması koşuluna bağlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, devir talebinde bulunan devletten istenecek belgeler gösterilmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, devir talebinin Merkezî Makam tarafından değerlendirilmesi düzenlenmektedir. Merkezî Makam, gerek önceki fıkralarda düzenlenen koşullara, gerekse genel hükümlere bağlı olarak talebin reddine karar verebilecektir. Bu düzenleme tarafı olduğumuz Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesiyle de uyumlu olup uluslararası adlî işbirliğinin, hukukî boyutunun yanında siyasi ve uluslararası ilişkiler boyutu nedeniyle böyle bir değerlendirme yetkisi zarurî görülmektedir. Bu çerçevede, Türkiye’nin millî güvenliği ile temel çıkarları da değerlendirme yapılırken göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, infazın devralınmasından önceki süreçte, koruma tedbirlerine başvuru imkânı ve koşulları düzenlenmektedir. Devrin öngörülebildiği durumlarda infazı sağlamak amacıyla koruma tedbirlerine başvurulabilmesi, öncelikle infazı devredecek yabancı makamın talebini gerektirmektedir. Yine, uluslararası adlî işbirliğinin çok boyutlu mahiyeti ve sonuçları gözetilerek, talebin uygunluğunu değerlendirme yetkisi verilen Merkezî Makamın uygun görüşü aranmaktadır. Bu koşullara bağlı olarak, adlî merciler tarafından, mahkûmiyete konu suç, ceza miktarı ve şahsın kaçma şüphesi dikkate alınarak, geçici tutuklamaya ilişkin madde çerçevesinde karar verilebilmesi imkânı getirilmektedir.

Maddenin beşinci fıkrasında, infazın devrine ilişkin talebin değerlendirileceği adlî merci ile değerlendirme usulü düzenlenmektedir. Buna göre talep, uyarılma kararı verilmesi için Ankara ağır ceza mahkemesine gönderilecektir. Mevcut uygulamanın da bu doğrultuda

olduğu gözetilerek, maddede Ankara ağır ceza mahkemesinin görevli olarak tayin edilmesi suretiyle, uluslararası boyutu bulunan devir işlemleri bakımından uzmanlaşmanın ve uygulama birliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Düzenlemeyle, Türk kanunlarına göre yapılacak değerlendirilme neticesinde, yabancı devlet mahkemesince verilen mahkûmiyet kararında sübutu kabul edilen fiile, Türk kanunlarına göre verilmesi gereken cezanın tayini, bununla birlikte, uyarlama kararında belirlenecek cezanın, yabancı mahkeme kararında tayin edilen ceza süresini geçmemesi öngörülmektedir. Böylelikle, hükümlünün talebine bağlı olmayan devir işlemi nedeniyle herhangi bir mağduriyetin engellenmesi amaçlanmaktadır. Düzenlemeyle ayrıca, talebin kısa sürede karara bağlanmasını teminen, uyarlama kararının verileceği süre de düzenlenmekte, uyarlama kararlarına karşı kanun yoluna başvuru imkânı ile ağır ceza mahkemesinin koruma tedbirleri hakkında karar verme yetkisi de hükme bağlanmaktadır.

Maddenin son fıkrasıyla, uyarlama kararının, talep eden devlete bildirilmek üzere Merkezî Makama gönderileceği hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 27- Maddeyle, infaz devrinin ülkemizce kabulü ve verilen uyarlama kararının devir talep eden devlet tarafından uygun bulunması üzerine infazın başlaması ve yürütülmesine ilişkin süreç düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında yabancı devletin infazı Türkiye'ye devretmesi sonrasında bu durumun uyarlama kararını veren mahkemeye bildirileceği ve bu mahkemenin infazın başlaması için Cumhuriyet savcılığına kararı göndereceği belirtilmiştir. Ayrıca, mahkemenin bu kararı Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne de göndereceği ifade edilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, uyarlama kararında olduğu gibi infazın da Türk hukukuna göre gerçekleştirilmesi esası kabul edilmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, mahkûmiyetin esasına etki edecek, adil yargılanma hakkının ihlali, kararda değişikliğe neden olabilecek nitelikte yeni delil ortaya çıkması veya hükme esas alınan delillerin sahteliğinin anlaşılması gibi durumlar bakımından yapılacak taleplerin, infazı devreden devlet mahkemelerine yöneltilmesi kabul edilmektedir. Keza, yabancı devlet mahkemesi tarafından önceki kararda değişikliğe gidildiği takdirde, Türkiye'de infazı istenen yeni karar da Türk hukukuna göre ilgili mahkemece değerlendirilecek ve uyarlanacaktır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, hükmün verildiği devlette veya Türkiye'de genel veya özel af kabul edilmesi ya da suç ve cezayı ortadan kaldıran veya hafifleten bir sebebin ortaya çıkması hâlinde, uyarlama kararını veren ağır ceza mahkemesince hükümlünün hukuki durumunun, yeniden ele alınarak karara bağlanması esası benimsenmektedir.

Maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yapılan düzenlemelerle, esasa ilişkin talepler bakımından devir talep eden ülkelerin egemenlik haklarına bağlı yargı yetkisi korunmakta; ancak, diğer hallerde ülkemiz adli mercileri tarafından değerlendirme yapılmasına imkân tanınarak, hükümlünün özgürlüğünün haksız yere kısıtlanmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 28- Maddeyle, Türk mahkemeleri tarafından verilen mahkûmiyet kararlarının yabancı devlette infazının koşulları düzenlenmektedir. Yabancı devlete infaz devri için öncelikle hükümlünün, infazın devredileceği devlette bulunması ve bu devletin vatandaşı olması ya da bu devlet ile güçlü sosyal bağlarının bulunması gerekmektedir. İnfaz devrinin diğer koşulları ise yabancı devlet mahkemeleri tarafından verilen mahkûmiyet kararlarının ülkemizde infazına ilişkin 26 ncı madde ile uyumlu olarak düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla uygulamada karşılaşılan önemli bir sorunun çözümü amacıyla denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infaz edilecek cezaların da infaz devrine

konu olabileceği hüküm altına alınmaktadır. Böylelikle, başka bir devletin vatandaşı olan, Türk veya yabancı uyruklu olmakla birlikte, yabancı bir ülkeyle güçlü sosyal ve ekonomik bağları bulunup şahsî hali ülkemizde uzun süre bulunmasına elverişli olmayan hükümlülerin de infaz devri yoluyla mahkûmiyetlerini yabancı ülkede tamamlayabilmeleri amaçlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, devir talebinin infaz işlemlerinin yürütülmesine engel olmayacağı belirtilerek, yabancı devlette infaz başlayana kadar, ülkemiz adlî mercilerinin yetkisinin devam edeceği ve infaz için gerekli işlemlerin gerçekleştirilebileceği vurgulanmaktadır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, uluslararası adlî işbirliğinin hukuki olduğu kadar siyasi ve uluslararası ilişkileri ilgilendiren boyutları nedeniyle infaz devrine ilişkin Merkezî Makamın değerlendirme yetkisi düzenlenmekte; ceza adaletinin amaçlarına hizmet etmeyeceği veya Türkiye'nin millî güvenliği ile temel çıkarlarına uygun düşmeyeceği değerlendirilen taleplerin Merkezî Makam tarafından reddedilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, örneğin, infazının devri talep olunan cezanın, yabancı ülke adlî mercileri tarafından farklı usullerle veya sürelerle infaz edileceği anlaşıldığında ve bu farklılığın ceza adaletine uygun düşmeyeceği değerlendirildiğinde talep reddedilecektir.

Maddenin beşinci fıkrasında, devir talebinde bulunulan devlete iletilecek belgeler gösterilmektedir. Fıkarda belirtilen belgeler sınırlayıcı nitelikte olmayıp, belirtilenler dışında, Merkezî Makam veya yabancı makamlar tarafından gerekli görülecek diğer bilgi ve belgelerin de iletilmesi mümkün bulunmaktadır.

Maddenin son fıkrasında, infazın devredilebilmesi için, devrin yapılacağı yabancı devletten infaz usulü, süresi ve sürecine dair bilgi istenmesi, gelen bilgilere göre Merkezî Makamın uygun görüşüyle adlî merciler tarafından talebin geri alınabilmesi imkânı düzenlenmektedir.

MADDE 29- Maddede, yabancı devlette infazın sonuçları düzenlenmektedir. Merkezî Makam tarafından edinilen infaz süreciyle ilgili bilgilerin ulusal adlî mercilere iletilmesi öngörülmekte; ayrıca, hükmün yabancı devlet tarafından tamamen infaz edilmesi veya infaz kabiliyetini kısmen ya da tamamen kaybetmesi durumunda doğacak hukukî sonuç belirlenmektedir. Yabancı devletin kararı infaz etmemesi veya edememesi hâlinde infaz işlemlerine Türkiye'de devam edileceği de maddede hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 30- Hükümlü nakli; hükümlünün, mahkûmiyet kararının verildiği devlette infazına başlanılan hürriyeti bağlayıcı cezasının bakiye kısmının, diğer bir devlette infazı için her iki devletin anlaşması ve hükümlünün rızası çerçevesinde o devlete gönderilmesi sürecidir.

Maddede, Türkiye'ye yapılan hükümlü nakli işlemlerinin hangi şartlara ve usule göre yerine getirileceğine ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca Tasarıyla yürürlükten kaldırılması öngörülen 3002 sayılı Kanundan farklı olarak, Türk vatandaşlarının Türkiye'ye nakillerinin yanı sıra Türkiye ile güçlü sosyal bağları bulunan yabancıların da nakillerine ilişkin düzenlemelere yer verilmektedir. Düzenlemeyle; sınıraşan sosyal nüfus hareketlerinin önemli ölçüde fazlaşması, uluslararası ticari ilişkilerin yoğunlaşması, çifte vatandaşlık uygulamalarının ve yabancı evliliklerin artması gibi gerçekler gözetilerek, hükümlü naklinden beklenen sosyal rehabilitasyon ve ekonomik faydanın sınırları genişletilmektedir.

Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşme ile uyumlu olarak maddenin birinci fıkrasında nakil için şartlar, ikinci fıkrasında ise gerekli belgeler sayılmaktadır.

Birinci fıkranın (a) bendiyle, Türk vatandaşı olan hükümlüler yanında, vatandaşlık bağı bulunmamakla birlikte Türkiye ile güçlü sosyal bağları bulunan kişilerin de ülkemize nakline imkân sağlanmaktadır.

Birinci fıkranın (b) bendinde, hükümlü veya kanunî temsilcisi tarafından nakle rıza gösterilmiş olması aranmaktadır. Rıza vermesi gerekli kişinin bunu, kendi isteğiyle ve hukuki sonuçlarını tümüyle bilerek yapması ve kabul etmesi gerekmektedir. Hükümlünün kısıtlı ya da çocuk olması durumunda, vasi veya velisinin talebi üzerine nakil işlemlerine başlanabilecektir.

Birinci fıkranın (c) ve (ç) bentlerinde, hükümlü hakkında yabancı devlette verilen mahkûmiyet kararının kesinleşmiş olması ve mahkûmiyet kararına konu fiilin Türk hukukuna göre suç teşkil etmesi şartı aranmaktadır. Bu şartlar, hükümlü nakli işlemlerinin başlatılabilmesi için gereklidir.

Birinci fıkranın (d) bendinde, hükümlünün yerine getirmesi gereken bakiye en az altı ay hapis cezasının bulunması aranmakta, ancak istisnaî hallerde her iki devletin merkezi makamlarının anlaşması durumunda, mahkûmiyet süresinin altı aydan daha az olması hâlinde de nakil mümkün hale getirilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, Türkiye'ye nakil için başvuruda bulunan hükümlünün, Kanunda belirtilen nakil şartlarını taşıyıp taşımadığının incelenmesi için hangi belgelerin talep edileceği düzenlenmektedir. Bu belgeler, yabancı devlet tarafından sağlanmadan nakil işlemleri yerine getirilmeyecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Merkezî Makamın nakil talebini ret yetkisi ve koşulları düzenlenmektedir.

Maddenin son fıkrasında ise nakil talebine ilişkin şartlar gerçekleştiğinde ve evrak ikmal edildiğinde, talebin Adalet Bakanının onayına sunulacağı ve nakle ilişkin son kararı Adalet Bakanının vereceği hükme bağlanmaktadır.

MADDE 31- Maddeyle, Türkiye'ye nakline karar verilen hükümlünün cezasının infazına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, nakline karar verilen hükümlünün, ceza infaz kurumunda geçireceği sürenin kendisine ve yabancı devlete bildirilmesi zorunluluğu getirilmektedir. Uygulamada, yabancı devlet, hükümlünün ceza infaz kurumunda geçireceği süreyi yetersiz bulup, nakle muvafakat vermeyebilmektedir. Nakil işlemlerinin devam edebilmesi için, söz konusu bildirim yapılması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bildirim yapıldıktan sonra, yabancı devletin nakli kabul etmesi üzerine, hükümlü Türkiye'ye getirilerek, maddenin ikinci fıkrasında belirtilen şekilde infaza devam edilmek üzere nakil dosyası ile birlikte Cumhuriyet başsavcılığına teslim edilecektir. Hükümlüyü teslim alan Cumhuriyet başsavcılığı, infazına başlanan karara ilişkin bilgileri Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne bildirmek zorunda olup, bu düzenlemeyle nakli gerçekleşen hükümlüye ait kayıtların sağlıklı bir şekilde tutulması ve takibi amaçlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, hükümlü hakkında yabancı devlet mahkemeleri tarafından verilen mahkûmiyet kararının, herhangi bir ek karar veya uyarılama kararı alınmadan Türk kanunlarına göre infaz edileceği düzenlenmektedir. Düzenleme yapılırken, Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşmenin "İnfaz devamı" başlıklı 10 uncu maddesindeki ilkeler benimsenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla, mahkûmiyetin esasına ilişkin talepleri değerlendirme yetkisinin, Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşmeyle uyumlu olarak, mahkûmiyet kararını veren yabancı devlet mahkemesine aidiyeti benimsenmektedir. Bir başka deyişle, Türk mahkemelerinin mahkûmiyetin esasına ilişkin talepleri değerlendirme yetkisi bulunmamaktadır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, naklin gerçekleşmesinden sonra bakiye cezanın infazı sırasında, gerek yabancı devlette, gerekse Türkiye’de cezanın veya cezaya konu olan suçun genel af, özel af veya cezayı ortadan kaldıran veya hafifleten nedenlerle değişmesi hâlinde hükümlünün bu durumdan istifade edip etmeyeceği hususunun bulunduğu yer ağır ceza mahkemesince karara bağlanacağı hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 32- Maddeyle, Türkiye’den yabancı devlete yapılacak hükümlü nakli işlemlerinin usulü ve şartları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının (a) bendiyle, Tasarıyla yürürlükten kaldırılması öngörülen 3002 sayılı Kanundan farklı olarak, yabancı uyruklu şahısların uyruğu bulunduğu yabancı devlete nakillerinin yanı sıra, uyruğa bakılmaksızın güçlü sosyal bağlarının bulunduğu yabancı devletlere nakillerine de imkân getirilmektedir. Böylelikle yabancı bir ülkeyle güçlü sosyal bağları olan bir Türk vatandaşının, Türkiye’den bu devlete nakli mümkün hale getirilmektedir. Örnek olarak Almanya’da doğup büyüyen ve ailesi bu ülkede bulunan Türk vatandaşı bir hükümlünün, talebi olması ve Alman makamlarının kabulü hâlinde, Almanya’ya nakli gerçekleştirilebilecektir.

Birinci fıkranın (b) bendinde, hükümlünün ya da kanunî temsilcinin rızasıyla nakil işlemlerinin başlatılabileceği düzenlenmektedir.

Birinci fıkranın (c) ve (ç) bentlerinde, hükümlü hakkında Türkiye’de verilen mahkûmiyet kararının kesinleşmiş olması ve mahkûmiyet kararına konu fiilin nakli istenen yabancı devlet hukukuna göre suç teşkil etmesi şartının aranacağı hükme bağlanmaktadır.

Birinci fıkranın (d) bendinde, hükümlünün yerine getirmesi gereken bakiye en az altı aylık hapis cezasının bulunması aranmakta ancak, istisnâ hâllerde her iki devletin merkezi makamlarının anlaşması durumunda, daha az süreli mahkûmiyet hükümlerinin infazı amacıyla da nakil mümkün hale getirilmektedir.

Birinci fıkranın (e) bendinde, nakil talebinde bulunan hükümlü hakkında başka bir suçtan dolayı Türkiye’de soruşturma veya kovuşturma bulunmaması şartı öngörülmektedir. Düzenlemeyle, başka bir suçtan dolayı ülkemizde adli takibat altında olanların, nakil yoluyla ülkemizden ayrılmasının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, yabancı devlete nakil talebinde bulunan hükümlüyle ilgili olarak, nakil şartlarının incelenebilmesi için yabancı devlete iletilecek belgeler düzenlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Merkezî Makamın nakil talebini ret yetkisi ve dayanakları gösterilmektedir. Nakil talebinin, hükümlünün sosyal rehabilitasyonuna katkı sağlamayacağı, ceza adaletinin amaçlarına hizmet etmeyeceği veya Türkiye’nin millî güvenliği ile temel çıkarlarına uygun düşmeyeceği hususlarında yapılacak değerlendirmenin Merkezî Makama ait olduğu belirtilmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasıyla, hükümlü hakkında hapis cezası ile birlikte para cezasına hükmedilmesi hâlinde, nakil için öncelikle para cezasının ödenmiş olması şartı getirilmektedir. Bununla birlikte, para cezasının ödenmemesi hâlinde izlenecek infaz usulü gösterilerek, ödenmeyen para cezalarının tek başına hükümlü nakline engel olmasının önüne geçilmektedir.

Maddenin beşinci fıkrasında, nakil talebinin kabul edilebilmesi için talebe konu mahkûmiyet kararında hükmedilen yargılama giderlerinin ödenmesi koşulu aranmakla birlikte, hükümlünün yargılama giderini ödeyemeyecek durumda olduğunun tespit edilmesi hâlinde, yargılama gideri ödenmeksizin de nakline karar verilebileceği düzenlenmektedir. Böylelikle, yüksek bir meblağa ulaşmayan yargılama giderinin ödenmemesi durumunun hükümlü nakline engel olmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Maddenin altıncı fıkrasında, hükümlünün nakline karar verilebilmesi için naklin yapılacağı yabancı devletten hükümlünün ceza infaz kurumlarında kalacağı süre ve infazın nasıl yapılacağına bildirilmesinin istenmesi ve bu bilginin hükümlüye tebliğ edilmesi hususu düzenlenmektedir.

Maddenin yedinci fıkrasında ise Türk mahkemelerince hükümlü hakkında verilen hapis cezasının bakiye kısmının, hükümlünün nakil talebinde bulunduğu yabancı devlette yerine getirilmesi talebine yabancı devletin muvafakat vermesi hâlinde, hükümlünün nakline nihai olarak Adalet Bakanının karar vereceği düzenlenmektedir.

MADDE 33- Maddeyle, hükümlünün yabancı devlete nakli ve bu devlette infazın sonuçları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, naklin gerçekleşmesinden sonra, infaz sırasında ortaya çıkacak özel durumlar ile infazın tamamlanması ve hükümlünün firarına ilişkin bilgilerin yabancı devletten istenmesi düzenlenmektedir. Düzenlemeyle, Merkezî Makam aracılığıyla yabancı devletten temin edilen bilgilerin, mahkûmiyet kararını veren mahkemeye iletilmesi öngörülmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, yabancı devlette infazın tamamlanması veya infaz kabiliyetini kısmen veya tamamen kaybetmesi hallerinin doğuracağı sonuçlar hükme bağlanmaktadır. Bu fıkra, Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşmenin 8 inci, 12 nci ve 14 üncü maddelerine uyumlu olarak düzenlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında ise, naklin gerçekleşmesinden sonra yabancı devletin nakil konusu mahkûmiyet hükmünü infaz edememesi hâlinde, infaz işlemlerine Türkiye’de devam edileceği hükme bağlanmaktadır.

MADDE 34- Maddeyle, uluslararası adli işbirliği taleplerinin yerine getirilmesi sırasında yapılan giderlerin hangi devlet tarafından karşılanacağı belirlenmektedir. Buna göre giderler, merkezî makamların aksine bir mutabakatı bulunmaması hâlinde, yerine getiren devlet tarafından karşılanacaktır.

Soruşturma veya kovuşturmanın sonuçlandırılması amacıyla iade talebinde bulunulması hâlinde, talebin yerine getirilmesi için yapılan masraflar, yargılama giderlerinden sayılacak ve suçüstü ödeneğinden karşılanacaktır. Mahkûmiyet kararlarının infazı amacıyla iade talebinde bulunulması hâlinde ise talebin yerine getirilmesi için yapılan masraflar, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre hükümlüden tahsil edilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında ise hükümlünün bulunduğu yabancı devletten Türkiye’ye nakli için yapılacak masrafların hükümlü tarafından karşılanacağı belirtilmektedir. Söz konusu masraflar hükümlü veya onun adına herhangi bir kişi tarafından Adalet Bakanlığınca bu maksatla açılan hesaba yatırılacaktır. Hükümlünün nakil masraflarını karşılayamayacak durumda olduğunun tespit edilmesi halinde mahkûm olunan suçun niteliği, naklin kamusal yararı, kişinin bulunduğu devletteki cezaevi koşulları, infazı gereken bakiye cezanın süresi gibi hususlar gözönünde bulundurularak nakil masraflarının Adalet Bakanlığının bütçesinden karşılanabileceği düzenlenmektedir.

MADDE 35- Maddeyle, Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmeliklerin Adalet Bakanlığının tarafından yürürlüğe konulması öngörülmektedir. Zira Tasarıda, uluslararası adli yardımlaşmayla ilgili ayrıntılı hükümlere yer verilmesi yanında, ikincil mevzuata bırakılan konular da bulunmaktadır.

MADDE 36- Maddeyle, Tasarıda yer alan düzenlemeler doğrultusunda uygulama kabiliyeti kalmayan bazı hükümler yürürlükten kaldırılmaktadır.

2080 sayılı Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin Onaylanması ve Uygulanması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi ile 2081 sayılı Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesinin Onaylanması ve Uygulanması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları ile 5 inci maddesi Tasarıda yer alan hükümler doğrultusunda yürürlükten kaldırılmaktadır.

Tasarıda yer alan infazın devri ve hükümlülerin nakline ilişkin hükümler karşısında 3002 sayılı Türk Vatandaşları Hakkında Yabancı Ülke Mahkemelerinden ve Yabancılar Hakkında Türk Mahkemelerinden Verilen Ceza Mahkûmiyetlerinin İnfazına Dair Kanun yürürlükten kaldırılmaktadır.

İade konusunda Tasarıda ayrıntılı düzenlemelere yer verilmesi nedeniyle Türk Ceza Kanununun "Geri verme" başlıklı 18 inci maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 37- Yürürlük maddesidir.

MADDE 38- Yürütme maddesidir.